ԻԲ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5732 | ՆՈՅԵՄԲԵՐ 25/8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1904 | ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ | 1 ՇԵՒՎԱԼ 1322 | ԻԲ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5732

درعلیه‌ده غلطه‌ده «آره‌ولك» غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ԳՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամանճօ փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues à la Direction du Journal "ARÉVELK,"
Galata, Constantinople

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ. ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղր.
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆր.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ 20

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Միացեալ Նահանգաց նախագահ Գ. Ռուզվելթի գումարել որոշած խաղաղութեան նոր դեսպանախորհուրդը յառաձգուած կ'երեւի, թէեւ հրաւիրագիրները ցրուած եւ տէրութեանց մեծ մասին հաւանութեան պատասխաններն առնուած էին, զի Ռուսիա վերջին ժամուն յայտնելով հանդերձ թէ համակարծիք է այդպիսի դեսպանախորհուրդի մը գումարման, խնդրեց Գ. Ռուզվելթէ քաղաքավարութեամբ յառաձգել զայն մինչեւ ռուսաճափոնեան պատերազմին վերջը, որպէս զի կարենայ մասնակցիլ անոր: Հակառակ պարագային՝ անտրամաբանական կը գտնէ ներկայացուցիչ ղրկել խաղաղութեան դեսպանախորհուրդի մը, մինչ ինքը պատերազմի մէջ է:

Տարակոյս չկայ թէ Գ. Ռուզվելթի ուրիշ բան չէր մնար ընելիք, բայց եթէ համակերպիլ այս առաջարկին, նկատելով թէ միւս տէրութիւնները չպիտի յօժարէին Ռուսիա դուրս թողլով գումարուիլ, մանաւանդ որ հաւանական է թէ միեւնոյն պատասխանը տայ նաեւ Ճափոնի կառավարութիւնը որ Խորհրդարանին նկատառմանը ենթարկած է Գ. Ռուզվելթի հրաւէրը:

Անդիր է սակայն թէ Միացեալ Նահանգաց կառավարութեանը համար դիւանագիտական պարտութիւն մը չէ՞ իր փայփայած եւ գործադրել ձեռնարկած խաղաղութեան գաղափարին այս կերպով յառաձգումը: Միթէ ինքը չէ՞ր կրնար գուշակել թէ անող պատերազմի մը ընթացքին կասկածելի էր պատեհ թէ անպատեհ էր խաղաղութեան դեսպանախորհուրդ մը ժողովի հրաւիրել. կամ չխորհեցա՞ւ միթէ որ պատերազմիկ տէրութիւններէն մին կամ միւսը եւ կամ գուցէ երկուքը միանգամայն անտրամաբանական նկատելով այդպիսի դեսպանախորհուրդի մը մասնակցիլ՝ քաղաքավարութեամբ մերժէին անոր հրաւէրը, ինչպէս ըրաւ Ռուսիա: Արդեօք ամերիկեան դիւանագիտութիւնը կարօ՞տ էր դաս մը առնելու ռուսական դիւանագիտութենէն, որ եւ այսպիսի անյարմար ժամանակամիջոցի մը մէջ այսպիսի անտրամաբանական հրաւէր մը ըրաւ:

Եթէ արդարեւ զարմանալի է Մ. Նահանգաց այս ընթացքը, անկէ ալ աւելի զարմանալի բան մը կայ. այն է Ռուսիոյ տուած մերժողական պատասխանին վրայ՝ հրաւիրագիրները չղրկել նկատելով դեսպանախորհուրդին գումարումը յառաձգուելու հաւանիլը:

Միթէ աւելի աղէկ չէ՞ր ըլլար, եթէ հնար էր, խաղաղութեան դեսպանախորհուրդը գումարել առանց փոյթ ընելու թէ Ռուսիա եւ Ճափոն կը մասնակցի՞ն թէ ոչ, եւ համաժողովին հաճութեամբ որոշել ինչ որ պէտք էր: Նոյն իսկ աւելի մարդասիրական չէ՞ր ըլլար միջազգային այդպիսի Արիսպագոսի մը միջոցաւ վճռել ներկայ մարդախողխող պատերազմին դադարումը՝ հրաւիրելով երկու կողմը իրենց վէճի նիւթ եղող խնդիրները նոյն ատեանին դատաստանին ենթարկել, եւ ստիպել զիրենք՝ ընդունելու տրուելիք վճիռը:

Խաղաղութեան դեսպանախորհուրդ մը այս կերպով միայն կրնայ գործնականապէս արդիւնաւոր ըլլալ: Իրաւ է թէ այս ձեւին համար ի հարկին բռնութիւն բանեցնել ալ պէտք պիտի ըլլար, բայց բոլոր տէրութեանց միահամուռ բաղձանքը կամ հրաւէրը թշնամութիւնները դադրեցնելու համար կրնար բարոյական այնպիսի ոյժ մը առաջ բերել՝ որուն մերժել չհամարձակէին կարեւորութիւն չտալ պատերազմիկները: Իսկ առանց այսպիսի գործնական միջոցի, ելլել դեսպանախորհուրդ գումարել՝ Ակադեմական ժողով մը կազմել կը նշանակէ, եւ պլատոնական արդիւնք միայն կ'ունենայ, ինչպէս ունեցաւ 1899ի Լահէի առաջին դեսպանախորհուրդը:

** Բայց եթէ Ամերիկա Ռուսիայէն դիւանագիտական դաս մը առաւ, քիչ անկայ աշխարհն ալ քաղաքակրթական ուրիշ դաս մը առաւ այս միջոցին: Պետրոպաւլեան, Սէնթոյական եւ Ֆրանսական աշխարհէն, ինչպէս գեղեցիկ կերպով բանաձեւեց ֆրանսական հիւպատոսը Ճափոնի Նակազաքի քաղաքին մէջ երկու ռուս նաւազներու թաղման առթիւ ըսելով. «Մարդկութեան պատմութեանը մէջ փայլուն էջ մը կը գրուէ Ճափոնցիներու այն վարմունքը՝ որով ազատեցին Րուրիքի նաւերն ու նաւազները եւ այդ բարութեամբ խնամեցին զանոնք:»

Այս սքանչելի գնահատականը խօսողը եթէ քրիստոնեայ Ռուսիոյ դաշնակից ազգի մը հիւպատոսը չըլլար, պիտի ընդլայնէր իր դժբախտական ճառը եւ բաղդատական եզր մը ցուցնելով պիտի յաւելէր բնականաբար. «Մինչդեռ քրիստոնեայ Թշնամին անգէն Մարտններուն մէջի մարդիկը անգթօրէն ծով կը թափէր, անոր հեթանոս հակառակորդը ծովէն կը ժողվէր Րուրիքի նաւերը եւ նաւազները՝ որոնք Ճափոնի Մարտններն ընկղմած էին եւ զորս հաւաքելով ազատելու համար ձեռքէ կը փախցնէր անոնց միւս ընկերները, մինչ կարող էր զանոնք եւս ծովին տակը ղրկել, եթէ այդպիսի գթութեամբ եւ մարդասիրութեամբ չի վարուէր, իր Մարտնները անողորմաբար ընկղմող այդ միեւնոյն մարդերուն հետ:»

Որչափ գովէ Նակազաքի ֆրանսական հիւպատոսը, դեռ քիչ է, եւ կամ օրէքան ալ զգուշաւոր լեզուով գրուած՝ իր ազգին դաշնակից եղողներուն սիրտը չվշտացնելու համար, նորէն կը փայլի անիկա չտեսնուած չքնաղութեամբ եւ կը գրուէ մարդկային պատմութեան մէջ բոլորովին նոր, բոլորովին իսկատիպ եւ ակնառու էջ մը: Կը թողունք ըսել թէ մինչեւ ցարդ չհաստատուեցաւ բնաւ թէ Ճափոնցիները սպաննած ըլլան վիրաւորուած Ռուսերը, զորս ընդհակառակը «բարութեամբ կը խնամեն», ինչպէս ըսաւ ֆրանսական յիշեալ հիւպատոսը:

Մ. ՆԱԹԱՆԵԱՆ

ԱՋ ՈՒ ՁԱԽ

ՆՈՐ ԳԱԼՖԱՅԵԱՆՆԵՐ ՊԷՏՔ ԵՆ

Ժամանակը եկած է ըսելու թէ Խասգիւղի Գալֆաեան որբանոցը վերջնականապէս մտաւ այն բարեկարգութեան եւ բարձրացման շրջանին մէջ՝ որ անհրաժեշտ ու հարկեցուցիչ կը դառնար իր վերջին անկումէն ի վեր, մի անգամ ընդ միշտ չքանդուելու համար: Որբանոցին հաստատութեան 39րդ տարեդարձը որ անցեալ կիրակի տօնուեցաւ, առիթ մը դարձաւ որ հասարակութիւնը լիովին համոզուած գալացնէ այդ արտադրիչ իրողութեան նկատմամբ, որուն սկզբնական երեւոյթները քանիցս չեղած ենք արդէն նոյն այս սիւնակներուն մէջ:

Եւ պէտք ալ էր որ այդպէս ըլլար: Հաստատութեան հիմնադիրը՝ գերազանցապէս մարդասիրական եւ մասնաւորաբար Պոլսահայ համայնքին համար անհրաժեշտ դարձած նպատակով մը հիմերը դրած էր այդ հաստատութեան, որուն ընծայած բարիքները վեր են ամէն գնահատութենէ: Հաւաքել ժողովուրդին որբ աղջիկները, զանոնք խմբել էապէս կանոնցի հաստատութեան մը մէջ, անոնց սորվեցնել ինչ որ պէտք է ապագային մայր մը եւ տանտեր կին մը դառնալու համար, ու վերջապէս զանոնք ամուսնացնել՝ պատուաւորութեան ամէն երաշխիք ներկայացնող մարդոց հետ:

Ինչ աւելի բարձր եւ գովելի: Երեւակայեցէք առն հայր մը որ կը մեռնի, եւ մէջտեղ կը մնան խեղճ եւ անպաշտպան կին մը եւ մէկ կամ երկու որբ աղջիկներ: Կինը կ'աշխատի քիչ շատ գոնէ տան վարձքը եւ կամ չոր հաց մը ճարելու համար: Օր մը լուացքի կ'երթայ, օր մը կարի, օր մը ուրիշ տանը կը մաքրէ, օր մը անոր, եւ ապաւէն եւ միջոցը չունենար բնաւ քիչ մըն ալ իր աղջիկներուն վրայ մտածելու: Եթէ զանոնք դպրոց ղրկէ, իր տան գործերը կը մնան երեսի վրայ. աշխատութեան ալ չի կրնար տանիլ զանոնք, դարձեալ նոյն պատճառաւ: Հետեւաբար՝ խեղճ կինը իբր մայր չի կրնար ո՛ եւ է բարոյական հսկողութեան ենթարկել ալ իր աղջիկները. ինք ալ, շարունակ տանէն բացակայ ըլլալուն՝ չի կրնար նոյնը անձամբ ընել: Հետեւա՞նքը. — Երիտասարդ, աղքատ, եւ մասնաւորաբար դաստիարակութենէ, բարոյական հսկողութենէ զուրկ աղջիկներու չարչ փորձութիւնները շատ են. խեղճերը շատ կ'իյնան, եւ փորձիչներէն հազարէն մէկը հազիւ թէ սիրտը կ'ունենայ իր զոհը չլքելու: Իսկ միւսները՝ անյայլիօրէն կը դառնալ պարտաւորուին տեսակ մը կեանքի՝ որ ամօթի եւ խայտառակութեան արտաքներով կը սկսի, եւ կը վերջանայ հոն՝ ուր կինը դրամի տիրապետութեան ենթարկուելով, հանրային առարկայ մը կը դառնայ:

Գրեթէ բոլոր անկեալ կիներու պատմութիւնը աս է. եւ եթէ այնչափ շատ են մեր համայնքին մէջ, պատճառը աս է որ, զիրենք այդ ճակատագրական, գրեթէ անխուսափելի անկումէն փրկող հաստատութիւններ չենք ունեցած սկիզբէն ի վեր: Աւելի՝ դպրոց եւ եկեղեցի կառուցանելու աշխատած ենք, քան Գալֆայեանին պէս հաստատութիւններ՝ որոնք դպրոցին եւ եկեղեցիին չափ եւ գուցէ անոնցմէ աւելի անհրաժեշտ պէտք են նկատուիլ, ապահովաբար ուղղակի կերպով մը, առանց երկրորդական եւ երրորդական ազդակներու միջամտութեան, կրնան առաջքը առնել ընկերային չարիքի մը որ հետզհետէ կ'ընդհանրանայ մեր համայնքին մէջ: Դպրոցն ու եկեղեցին ապահովաբար բարիքներ են ո՛ եւ է հասարակութեան համար: Բայց արդ՞փ ... ունենանք անոնցմէ, Գալֆայեանին պէս հաստատութիւն մը ունենալու համար պատրաստ ենք որ մեր ցեղը անձնուիրութեան, գութի եւ հեռատեսութեան դիւցազն մը ունենայ այնպէ՛ս, ինչպէս եղած է Սրբուհի մայրապետը: Այս պարագան է արդէն որ ամենէն աւելի կը շեշտէ Սրբուհի մայրապետի մեծութիւնը: Ինչ օգուտ դպրոցէն եւ եկեղեցիէն՝ այն տեսակ արարածներու համար՝ որոնք իրենց ընկերական վիճակին եւ կեանքի պայմաններուն բերմամբ չպիտի կրնան անոնց հետ հաղորդուիլ, անոնցմէ բղխելիք բարիքը վայելել: Այս խեղճ արարածները նախ պէտք է ի վիճակի դնել դպրոցէն ու եկեղեցիէն օգտուելու: Փոխանակ իրենց տուներուն մէջ, բաղդին ու փորձութեանց ձեռքը ձգելու զանոնք, պէտք է խմբել անոնք տեղ մը՝ ուր կարենան զօրանալ զարգացման եւ հաւատքի պատուաստներով: Ո՛րչափ առեն որ առանձին կը մնան, այդ պատուաստները չեն բռներ իրենց վրայ, եւ արդէն փորձել իսկ չի զանուիր: Մինչդեռ՝ Գալֆայեանի պէս հաստատութեան մը մէջ, պատուաստները ապահովապէս կրնան բռնել, եւ բարիքը կը յայտնուի անոնց:

Անհրաժեշտաբար պէտք էր պարզել այս տեսակէտը, հիմնադրին ու իր հիմնած հաստատութեան իսկական արժէքն ու նշանակութիւնը ի յայտ բերելու համար: Առանց այդ հաստատութեան, այն բազմաթիւ աղջիկներն ալ՝ որոնք կրցան շնորհքով կրթութիւն մը ստանալ, զարգանալ, տուն, տեղ կազմել, եւ իրենց կարգին մանաւանդ բարոյապէս առողջ սերունդ մը հասցնել, թերեւս պիտի երթային միանալ այն միւս ու շատ աւելի բազմաթիւ աղջիկներուն՝ որոնք այսօր այլասերութեան ու ցեխի մէջ կը լողան՝ ճակատագրի բռնական մէկ հարուածով, եւ զիրենք աշխարհ բերողները կ'անիծեն:

Կիրակի, Ս. Պատրիարքին այն խօսքերը՝ որոնք հաստատութեան բարեկարգութիւնը իբր կատարուած իրողութիւն մը ցոյց կուտային, ընդհանուր հրճուանքով մը լսուեցան, եւ երախտագիտութեան պէս զգացում մը լեցուց ամէնքին սիրտը, ուղղուելու համար անոնց՝ որոնք այդ հաստատութեան բարիքը պատրաստած էին, եւ տեւականութիւնը ապահոված: Ն. Սրբազնութիւնը առաջին աշխատողներէն մէկը եղաւ, իրեն հետեւորդ ունենալով Պատրիարքարանի երկու դիւանապետները, Թէլեան եւ Խոջասարեան էֆէնտիները, ինչպէս նաեւ անձնուէր եւ հոգածու խնամակալութիւն մը՝ զոր կազմող պատուական կիները աշխատակցաբար իրենցմէ սպասուածէն շա՛տ աւելի արտօն աշխատեցան եւ կ'աշխատին: Պէտք չէ մոռնալ առաւելին Քրիստինէ մայրապետն ալ, որ կատարելապէս արդարացուց իր վրայ դրուած յոյսերը, եւ որ այժմէն իսկ արժանի դարձած է Սրբուհի մայրապետի կենդանի շառաւիղը նկատուելու:

Յուսանք որ հասարակութիւնը մեծ պիտի շարունակէ նպաստել այդ փրկարար բայց բազմակարօտ հաստատութեան, եւ թէ պիտի ունենանք բարերարներ՝ որոնք նմանօրինակ ուրիշ հաստատութիւններ հիմնելու, եւ անոնց գոյութիւնը ապահովելու եւ ամէն համակրութեան արժանի մտածումը պիտի ունենան: Պոլսոյ բոլոր հայաշատ թաղերուն, որոնց մէջ աղքատ ընտանիքներու թիւը մեծ է, անհրաժեշտաբար պէտք ունին այդ կարգի հաստատութեանց:

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՍՐԲԱԶԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Տարիներէ ի վեր կը խօսինք, կը գրենք թէ մեր դպրոցներուն ծրագիրը անյարմար է, աւելորդ բաներով խճողուած է, ու ալ յանկ... մը՛ է, ամէն գրաւոր մէջ «աւելորդութիւն»ներու մասնաւորելը, աւելի ճիշդը յիշատակուիլը:

Եւ սակայն, առանց կ'երթանք, առանց որոշ քայլ մը առնելու. ճիշդ ինչպէս որ, հիւանդ մը, շատ մը բժիշկներէ քննուելով, նորէն իր հիւանդագին վիճակին մէջ պիտի մնար, քանի որ, ամէնն ալ, չեն կրցած ախտը ճանչնալ, ու իրենց վարմունքներուն մէջ, հիւանդը, եւ անոր տէրերը խաբելու համար, դեղեր կուտան, որոնք օգուտ մը չունենալէն զատ, ստամոքսը կը խանգարեն...:

Մեր կրթական ծրագիրն ալ այս հիւանդին նմանցուցած եմ. այո՛, մինչեւ այսօր, ոչ մէկը, երբ իր գրիչը ձեռք կ'առնէ բաներ մը ըսելու համար անոր վրայ, որոշ դիտողութիւն մը ըրած, տկար մասը մատնանշած է: Տարամ, անորոշ խօսքեր, որոնք կը յիշեցնեն, անճարակ բժիշկի մը ընթացքը, գլխուն վերեւ այն հիւանդին, զոր դարմանելու կոչուած է, եւ որուն ախտը չի ճանչնար...:

Թերեւս գտնուին գրողներ, որ ինքզինքնին արդարացնելու համար ըսեն թէ, չեն կրնար շատ որոշ բան մը ըսել, քանի որ «արհեստէն չեն», ու մօտէն տեղեկութիւն չունին. լա՛ւ, վայրկեան մը ենթադրենք որ իրաւունք ունին. բայց չէ՞ մի որ հիմակ, բաւական առնէ ի վեր կրթական ծրագիր մը ունինք, որուն հետեւելու է ամէն դասատարակ, ամէն դպրոց...:

Հոն, բաւական մանրամասնուած վիճակի մէջ, պատկերը կար այն նիւթերուն, որոնց ուսուցումը անհրաժեշտ դատուած ու հրամայուած է...:

Խելք, տրամաբանութիւն ունեցող մարդու մը, տարրերի մը համար, այդ ձեռքը առնելէն ետքը, շատ դիւրին է որոշ կերպով խօսիլ:

Աչքիս առջեւն է այդ ծրագիրը. բուն դիտողութիւններս ընելէ առաջ, արդէն ստիպուած եմ, ցոյց տալով անցնիլ ֆիզիքական դաստիարակութեան յատկացուած բաժինին վերջին մասին վրայէն, ուր յիշուած են «երկաթի թելով փոքրիկ ցանցակերպ գործուածք, վանդակներ, փայտէ աթոռներ, աղօթք, կշիլ, վարժութի՛նք խարտոցի, եղերահարթում» — առանց ամէնքը, 9-13 տարեկան տղոց համար, որդէն «Ձեռնեալ առա» մնացած են իրաւամբ. ամէն բան լման էր, եւ փայտ սղոցելն էր պակաս, մեր դպրոցներուն մէջ...:

Ահա թէ ի՛նչ կը տրամադրէ Կրթական Ծրագիրը. «Աստուածաշնչական պատկերներու վրայ բերանացի պատմել, ու պատմել տալ Հին եւ Նոր Կտակարանաց ինչ ինչ մասերը... ընտրելով այնպիսի դէմքեր ու իրողութիւններ, որք խօսին տղոց երեւակայութեան ու սրտին. ու բարոյական պատուիրութիւն մը յառաջ բերելու մտադիր ըլլալով:»

Նպատակին ըսելիք չի կայ. բայց անսեք ի՛նչ միջոց կը ցուցնէ. «տղոց երեւակայութեան ու սրտին վրայ ազդելով բարոյական տպաւորութիւններ առաջ բերելու համար:»

Մէկդի առնելով կարգ մը Աստուածաշնչական դէմքեր, որոնք բացարձակապէս աւելորդ են, եւ տղոց համար իսկ վերցուելու էին ծրագիրներէն, ինչպէս Սամսոն, Տավրիթ, Յովաս, Յեփթայէ, Հռութ եւ Բոոս, Եսթեր, Նաբուգոդոնոսոր. պզտիկ՝ 7-9 տարեկան տղոց պատմելու է, Կայէն ու Աբէլ, Յակոբ ու Եսաւ, Յովսէփ ու եղբայրները:

Վերջի յիշած երեք նիւթերս ալ, երբե՛ք, բայց երբեք չեն կրնար, տղոց սրտին վրայ ազդելով, բարոյական տպաւորութիւն մը առաջ բերել. ընդհակառակը, թերեւս տղոց ճանչցնեն անանկ գէշ մասնաւորներ, որոնց կրնային նոյն իսկ անգիտակից եղած ըլլալ:

Ծրագիրը կազմողները, սխալ ճամբու մէջ ինկած են. եւ դառնալը մեղա ղեկ է...:

Ու արդ իրականին մասի վրայ կը համբուրին Աստուածաշնչական պատկերներ ունեցող դպրոցներ, աղոցը ձեռքը կը գտնուին անանկ գիրքեր, ուր ամէն բան «Քրիստոնէական ոգիով» պատմուած է: Թէ ի՛նչպէս Յակոբ եօթը տարի Ռաքէլին համար աշխատելէն ետքը, խաբէութեան մը զոհ գնաց, Լիան՝ առնելով, եւ եօթը տարի նորէն աշխատեցաւ, եւ դեռ ի՛նչ կարգ մը աւելորդ մանրամասնութիւններ, բոլորովին անօգուտ բաներ, տղոց ուղեղը յոգնեցնելու սահմանուած են:

Հապա ուսուցիչին կրած նեղութի՞ւնը, երբ աշակերտը կը հարցնէ իր նախամարդոց կերած պտուղին տեսակը, ու Յովսէփին, տիրոջ տանէն, կնոջը պատճառաւ հեռանալուն պարագաները...:

Վերջապէս, ծայրէ ծայր, այդ Սրբազան պատմութիւնը, բարոյական դաստիարակութեան մասնաւոր հատի չափ չտարածելէն ետքը, գայթակղութիւններ կրնայ պատճառել, եւ ուղեղներ ծանրաբեռնել...:

Գալով Նոր Կտակարանին, դարձեալ պատկերներու չգոյութեան պատճառով, աշակերտները գիրքեր ունին, ուր շատ սովորական են պատիկ, չնացող, տեսատես, պիղծ, եւ այս տեսակ բառերու հանդիպիլ, որոնց բացատրութիւնը, որ եւ ուսուցիչի համար, բաւական նեղութիւն պիտի պատճառէր...:

Ի՛նչ նպատակ ունինք, եւ ի՛նչ միջոց ընտրեցինք. ինչո՞ւ համար տղոցը միտքը խճողել աւելորդ դէպքերու պատմութիւններով ու անուններով, ինչո՞ւ տղոց ուղեղը ծանրաբեռնել, իրենց միտքը գէշ տեղեկութիւններով, ինչո՞ւ...:

Ուրիշներ ալ, թերեւս ինձմէ առաջ, մտածած են ասիկա, բայց գրի առնել չեն յանդգնած, մտածելով որ կրնան անկրօն մը, անհաւատ մը, եկեղեցին չսիրող մը նկատուիլ:

Ե՛հ, եթէ կը մտածեն որ տղոցը բարոյական գաղափար ներշնչելու, կրօնքի հետեւող ընելու, եւ եկեղեցին սիրողներ չինելու համար անհրաժեշտ պէտք մըն է Սրբազան Պատմութիւն սորվեցնել, ես, չխաբէ, կը հրաւիրեմ առանց ուղեղներու վրայ...:

ԱԼԵՒՈՐ ՈՒՍՈՒՑԻՉ ՄԸ

Արտաքին Լուրեր

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԵՒ ՃԱՊՈՆԻ ՄԻՋԵՒ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Մանչուրիոյ մէջ.— Վերջին ընդհարումները.— Ճապոններուն արարքը.— Բորթ Արթուր.— Հաղորդակցութեան միջոցները.— Ռուսիա եւ Իտալիա:

Ճափոնի պահեստի Յրդ կիսաբաժնին կողմէ վերջերս կատարուած ճակատամարտները՝ ռուսական բանակին ձախ կողին ծայրին դէմ, գրեթէ բոլորովին միակ առարկան եղած են Բեւրաթքին ու Սախարով զօրավարներու կողմէ Բեւ-

---

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԹԵՐԹՕՆԸ (18)

ՊՕԼ ՊԷՐԹՆԷՅ

ՍԻՐՈՒԱԾ ԱՂՋԻԿԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՀՈՎԱՆԻԻՆ ՏԱԿ

Ե.

ԱՆԾԱՆՕԹ ԿԻՆԸ

Ուրեմն մարդիկը գիտէ՞ին ամէն բան... Արդէն այս դժբաղդը լրտեսելով իրենց նախանձը պատցուցանելու միջոց կը փնտռէին:

Ա՛հ, նողկալի՛ բան:

Ու իր ձայնը աւելի նուաստացումէն կը դողար քան բարկութենէն, երբ վայրագօրէն պատասխանեց.

—Ինչո՞ւ համար եղելութիւնը չէք յայտներ:

—Որ վկաներ այն վայրկենէն ի վեր տիկինը տանը չէ եկած...

—Տա՛ռն չէ եկած... գոչեց ուժգնօրէն:

—Եւ պարտիմ ըսել թէ մեկնելու առեն պզտիկ Բոլսն ալ հետ առաւ:

Կուրծքին վրայ հարուած մը զգաց:

Բանի մը վայրկեան առանց խօսելու մնաց... անխորհուրդ... պապանձած...

Բայց մտածումը այդ մարդուն որ կը նայէր, որ իր դէմքին վրայ կը լրտեսէր տանջանքները... այս նոր դժբաղդութեան յուսահատութիւնը... այս նոր անպատուութիւնը... այս ամէնն էր որ զինքը կը փայլատակեցնէր:

—Ինչ ըսաւ մեկնած ժամանակ:

—Միայն անհրաժեշտաբար կար. տիկինը արդեւնքապաշտի համար պէտք եղածն առաւ... վաճառք մը բերել տուաւ... եւ իմաց տուաւ որ երրորդ օրը պիտի վերադառնար: Բայց երրորդ օրը երէկ էր, եւ կարծեցի աղէկ ըրած ըլլալ Ձեզ իմաց տալով:

—Լա՛ւ ըրեր էք. գիտէ՞ք կառապանին ինչ ուղղութիւն ցոյց տուաւ:

—Լիոնի կայարանը:

—Լաւ, թողէք զիս:

. . . .

Ի՛նչ անդոհ անհամբերութեամբ, Հանրի տը Պալլղմայրան սպասեց որ ծառան դուրս գայ... Այն առեն բարկութեան, դառնութեան ճիչ մը արձակեց, ինչպէս նաեւ սիրտանքի:

Վերջապէս առանձին էր. ո՛չ ոք կրնար այս սոսկալի տեսարանէն խաբուիլ:

Կատաղութիւնը, անզօր կատաղութիւնը կը զգար որ թշնառ կին մը ցնծին մէջ կը գլորէ, հոն մարմնելու համար զայն:

Ա՛հ, բաց գրքի մը պէս կը կարդար այդ փառած հոգիին մէջ, քանի որ հիմա տիկինը դիմակը հանած էր:

Է՛հ, ալ մեկնած էր, մեկնած այս տղուն հետ որուն դժպհութիւնը այլ եւս չէր կրնար պահել... Ամօթալից ծնունդը...

Բոլոր այդ մարդոց, որոնք իր փառաւոր հետաքրքրութեամբ կը դիտէին, ըսած էր թէ վերադարձին պիտի դառնար...

Բանի մը նեղացուցիչ հարցումներէ խոյս տալու, մանաւանդ ժամանակ շահելու համար էր, որպէս զի իմաց տալու գաղափարը չկզծէ... որպէս զի երկու երեք օրուան մէջ անկած հեռանայ որ հալածանքը, պատուհասը անկարելի ըլլան...

Ո՛ւր գացած էր:

Առանց օգնութեան, առանց անձնական ամենափոքր հարստութեան, փախած էր խենթի մը պէս... գողի մը պէս... փախած միակ զգեստով որ հագած էր... Ուրիշը մը քով երթալու համար փախած կրնար ըլլալ:

Մէկուն քով փախած ըլլալու էր, որուն վրայ յոյս ունէր..., ան զինքը պիտի ընդունէր, ինչպէս նաեւ իր տղան...

Ընտանիքէն զատ ո՛չ ոք ունէր...

Ինչպէս որ հարստութիւն, նոյնպէս ազգական ալ չունէր:

Բայց ինչ փնտռել կը մտածէր...

Իր սիրահարին քով՛ էր որ ապաստանած էր... հիմակուան սիրահարին:

Կին մը որ դիպուածաւ պատահող անծանօթի մը անձնատուր կ'ըլլայ, այն կինը ալ եւս սիրահար կը գտնէ:

Բայց Բոնդարէօը, այդ սպաննուող մարդը ըսած էր ճշմարտութիւնը:

Այդ դժբաղդ կնոջ կեանքին մէջ մէկ վիճակ կար.. կամչնաութիւնը... մէկ վայրկեանի մոլութիւն... արդէն հեռանալ օրը մօտեցած:

Ու այն որ համարձակած էր այդ խայտառակութիւնը գործել, այս սոսկալի ճամբուն մէջ կանգ չէր կրնար առնել ալ եւս...:

Կեղծաւոր ու ճարպիկ էր եւ առա ինչ որ պատահեցաւ. դժբաղդ, գործելի տպաւորը:

Հիմա որ կինը կորսուած կը տեսնէր, իր ամբողջ թուղթերով կը խաղար կամքը:

. . . .

Ի՛նչ պիտի ընէր իր ամուսինը...

Փնտռե՛լ... հաւէն իրմ՛ւ... դարձնել ուրիշ մարդ մը զարնե՛լ... ուրիշ անծա՞նօթ մը, իր կնոջմէն հազար անգամ նուաստ յանդգնող:

Անցեալ օրուան մենամարտին յիշատակը մօտեցնե՞լ տալ նոր գայթակղութեամբ մը...

Ասկէ զատ, այս կինը զոր չէր կրնար մոռցնել, դատի պիտի քաշէր, բանտ դնել պիտի տար...

Յետա՞յ...

Ա՛հ, ամուսնալուծութեան այն օրէնքը, որուն վրայ խօսիլ սկսուած էր, իր ազատութեան պատճառ պիտի ըլլար. զինքը պիտի ազատէր այդ կնոջմէն, այդ աղէն...

Բայց մէջտեղ պիտի ելլէ՞ր կինը. դեռ ո՛րքան սպասելու էր..:

Եւ հիմա դատապարտուած, նոյն իսկ հեռացած, մոռցուեցած բաժանումով, այդ կինը՝ իր կինը պիտի ըլլար... այս տղան իր տղան պիտի ըլլար:

Ո՛չ:

Կինը ինքզինքը դատած էր, խայտառակելով, աներեւութանալով... ամուսինը չէ որ անդարձ վճռով զինքը պիտի դատէր:

Այդ կացութիւնը, իր կնոջ կողմէն առաջ բերուած, ինքն ալ կ'ընդունէր:

Այն տղան զոր իր հետ կը տանէր կինը, յանդգնօրէն հայհոյելով որ իրը չէր, օտար մը կը նկատէր... ինքնակոչ մը, անհարազատ զաւակ մըն էր...

Ա՛հ, այս մտածումներուն անձնատուր, կուրծքին մէջ կծու դառնութիւն մը կը զգար, երբ թէ իրմէ բան մը խլէին վայրագօրէն:

Այնքան կը սիրէր այդ խեղճ փոքրիկը... այդ անմեղը... որուն սիրտը կը ճանչնար... այնքան սաէպ տեսած էր թեւերուն բանալը իրեն համար, իր սիրելի պզտիկ թեւերը... այնքան վստահութեամբ, ուրախութեամբ եւ խանդաղատանօք:

Է՛հ ուրեմն, ի՛նչ կար... Ուրիշ կեղծ մը... աւելի անողոք... Ուրիշ մեծ դժբաղդութիւն մը այն տղէուն մէջ՝ ուր իր կեանքը ընկղմած էր...

Ան զոր հոգեով կը կոչէր «իմ տղաս» ան ալ թշնամի մըն էր որուն մէջ պիտի ապրէին ամենավատ ծիրքերը անոր, չարալուեք մօր մը...

Ո՛ն, անդամասութիւնը կատարուեցաւ:

(Շարունակելի)

գերապատիւ ուղղուած հեռագիրներուն։ Վերջին հեռագիրներուն նայելով՝ հիմա յայտնի է թէ ճապոնները հարկադրուեցան յաջորդաբար ետ քաշուիլ իրենց նախապէս գրաւած դիրքերէն եւ թէ ռուսական հեծելազօրքեր ու հետեւակներ գտնուած են Ջինհոյէնկէն մինչեւ Սինթաուն, Թայ-Ձէ գետին մօտերը։ Ճապոններուն նպատակն էր, Պանսիքուէն պահեստներու կիսաբաժին մը անջատելով, Ռուսները վանել Ջինհոյէնկէն զոր առջէն գրաւած էին Լիաօ-Եանկի ճակատամարտին ատեն, Թայ-Ձէ գետը անցնելէ ետքը, ճապոնական բանակին դէպ ի հիւսիս կատարած յառաջխաղացումին ատեն։ Երբ Քուրոբաթկինի զօրավարը ինքն ալ սկսաւ յարձակողականի եւ դէպ ի հարաւ յառաջացաւ մինչեւ Շա-Հօ գետը, ճապոնները հարկադրուեցան ետ քաշուիլ եւ թողուցին Ջինհոյէնկը, կարեւոր դիրք մը՝ զինուորական գործողութեան գլխաւոր գիծէն իննսուն քիլօմեթր դէպ ի արեւելք։ Այդ դիրքը կարեւոր կէտ մըն է այն փայծին համար զոր ճապոնները կրնան կատարել՝ Ռուսներուն աջ թեւը շրջապատելու նպատակով։ Ասկէ կը հետեւի թէ այդ դիրքը գնահատելի առաւելութիւն մը ունի, երկու հակառակորդներէն անոր համար որ զայն գրաւէ։ Զինուորական լրագիրները մինչեւ մէկ աստիճան կարեւորութիւն մը կ'ընծայեն ռուսական զօրախումբին դէպ ի հարաւ յառաջանալուն, մինչեւ Թայ-Ձէ գետը, եւ կը զարմանան թէ ինչո՛ւ համար ճապոնները միայն պահեստի 9րդ կիսաբաժինը գործածած են՝ Ջինհոյէնկի վրայ յարձակելու, մէր պէտք էր գիտնային թէ Ռուսները բազմաթիւ են։

—Բորթ-Արթուրի եւ աշխարհի միացած մասին հետ կատարուած հաղորդակցութեանց միջոցներուն վրայ Պէրլինի զինուորական թերթը՝ Միլիթաէր Վոխենպլաթ Չէ-Փուի իր թղթակցէն հետեւեալը առած է.— «Բորթ-Արթուրի եւ Չէ-Փուի մէջտեղը կար եւ տակաւին կայ (հեռաձայնական) հեռագրական հաղորդակցութեան միջոց մը։ Չէ-Փուի ռուսական հիւպատոսը, իր տանը երդիքին վրայ, ելեկտրական կայծերու հեռագրի կայան մը հաստատած է, որու միջոցաւ կը հաղորդակցի Բորթ-Արթուրի հետ։ Անձամբ տեսայ այդ գործիքը։ Այդ միջոցաւ է որ Շթէսէլ զօրավարը քանի անգամ ծանուցած զանազան ճակատամարտներու մէջ ունեցած մարդու կորուստները։ Նաեւ լուրեր առաւ Բեգերզբուրկէն եւ Մանջուրիոյ բանակէն։» Վիէնի այն թերթերը կ'ըսեն թէ հաղորդակցութեան այդ միջոցը որ քանի մը օրեր ընդհատուած էր, վերսկսեր է։ Ասոնցմէ զատ Բորթ-Արթուրէն լուրեր եւ հեռագիրներ կը բերեն ռուսական յանդուգն սպաներ, Չինացիներ ու չինական նաւակներ։ Միլիթաէր Վոխենպլաթի թղթակիցը որ երեք անգամ Բորթ-Արթուրի մօտերը է՝ առանց կասկածի ներս մտնելու, կը յայտէ.— «Հակառակ այդ անվախութեան՝ կրցայ հաստատել թէ կատարելապէս բացարձակ պաշարում մը գրեթէ անկարելի է, նոյն իսկ եթէ ամէն էն նպաստաւոր պարագաներու մէջ կատարուին, ինչպէս է հիմա Բորթ-Արթուրը պաշարողներուն համար։ Ասկէ ալ կը հետեւի թէ Շթէսէլ զօրավարն ալ տեղեակ է բերդէն դուրս պատահածներուն եւ թէ ճիշդ տեղեկութիւն ունի Պալթիկի նաւատորմին ժամանմանը թուականին համար»։

—Հռոմէն կը հեռագրեն թէ Ռուսիոյ կայսրը Հռոմի դեսպանին՝ Ուրուսով իշխանին երկսունուրդ շքանշաններ ղրկեր է՝ Իտալիոյ ծովային նախարարութեան յանձնելու համար։ Այդ շքանշանները պիտի տրուին Իտալական Էլպա յածանաւակին նաւաստիներուն, որոնք ռուս-ճապոնական պատերազմին սկիզբները օգնութիւններ ըրին ռուս նաւաստիներու՝ Չէմուլբոյի մէջ։

ԲՈՐԹ-ԱՐԹՈՒՐ

Բարոյական ու նիւթական կացութիւնը.—Բորթ-Ար. ուրկէ փախած ռուս նաւաստի մը տեղեկութիւնը.— Յարձակումները.— Շ. ռուսի զօրավարին նամակը։

Պ. Նէմիրովիչ-Տանչէնքօ, Բորթ-Արթուրի պաշարման եւ ուրոյն դիրքերուն մասին տեղեկութիւնները կը հաղորդէ Ռուսքոյէ Սլովօ լրագրին զոր քաղած է Բորթ-Արթուրէն փախած նաւաստի Պ. Պաւլովսկիէն.— «Զինուորական նաւակով մը մեկներ է դէպ ի Չէ-Փու, բայց ճամբան ճապոնական թորփիլանաւեր զայն բռներ են։ Նախ Տօկիօ տարեր են յետոյ Սասէպօ, ուր վար դրեր են զայն։ Վերջապէս ճապոնները համոզուելով որ ռուսական բանակին չի վերաբերիր, քանի օրական բանտարկութենէ մը ետքը Շանկայ ղրկեր են։ Ասկէ Մուքտէն գացեր եւ Պ. Նէմիրովիչ Տանչէնքօյի հանդիպելով այս տեղեկութիւնները հաղորդեր է անոր.— «Բորթ-Արթուրի ներքին ամրացները անառիկ են. ամէն կողմէ զրահապատ են՝ չէջքապատուած հողով լեցուած պարկերով. այս վերջիններն ալ երկաթէ հաստ տախտակներով պաշտպանուած են։ Ամբողջ պաշարման միջոցին մէկ անգամ միայն ըլլալով խոշոր ռումբեր կրցան այդ զրահներէն թափանցելով պայթիլ ամրոցի մը ներսը։ Գիշերային յանկարծակի յարձակումներու հետեւանքով Ռուսները հարկադրուած են հագուստներով պառկիլ։ Կիներն ալ այրերուն հետ մասնակից կ'ըլլան առաջապահներու եւ վտանգներու։ Տիկին Շթէսէլ վիրաւորուեցաւ ռումբի մը պայթելէն, բայց բժշկուեցաւ եւ հիմա կ'ընկերանայ իր ամուսնոյն։ Օր մը երեք կամ չորս ժամ վտանգաւորութիւնները բաց կը մնան։ Բաւականաչափ ուտելիք եւ ռազմամթերք կան։ Պահակազօրքերը բնաւ չեն վհատիր եւ անձնուիրութենէ զատ ամէն բանի պատրաստ են։ Մեծ քաջութիւն ցոյց կուտան։ Շթէսէլ, Ֆօք եւ Քոնտրաթէնքօ զօրավարները անանց կողմէ կը պաշտուին։ Ընդհակառակը ճապոնները իրենց երբեմնի դիւցազնութիւնը ցոյց չեն տար։ Ռուսական բոլոր զրահաւորները ներգուած են։»

—Գերման թերթ մը, ամփոփելով ճապոնական բանակը գտնուող անգլիական թղթակիցներուն հաղորդած տեղեկութիւնները, ապէս կը նկարագրէ ճապոններուն կողմէ Բորթ-Արթուրի դէմ կատարուած յարձակումները. «Բոլոր յարձակումները միեւնոյն կերպով կը կատարուին։ Բուռն ռմբակոծութիւն մը կը սկսի, որ ամբողջ առաւօտ տեղի կ'ունենայ եւ վերջին վայրկեանին առատութեան վերին աստիճանին կը հասնի՝ ամրոցները կործանելու եղածին չափ շուտ քանդելու եւ թնդանօթները խափանելու համար, որպէս զի յարձակումը դիւրանայ։ Կէսօրին բոլոր թնդանօթներուն կրակը միեւնոյն ատեն կը դադրի, եւ յարձակումը կատարելիք զօրախումբերը որոնք խիստ շատ մօտեցած են նպատակակէտին, ամէն կողմէ կը խոյանան։ Այդ միջոցին ռուսական պահակազօրքերը որոնք ռմբակոծման ատեն պատսպարուած էին, կը փութան թնդանօթներուն մօտ եւ իսկոյն կրակի կը սկսին։ Ասանց նպատակն է կասեցնել յարձակող զօրագունդերը։ Եթէ ճապոնները խիստ շատ մօտեցած են ամրոցին, Ռուսները իսկոյն ձեռքով փոքր ռումբեր կ'արձակեն անանց վրայ։ Յարձակումը մէկ քառորդ ժամու կամ կէս ժամու գործ է քանի որ ճապոնները շատ քիչ ճամբայ մը ունին քալելիք։ Նաեւ իրենց անմիջական կորուստներով, քանի որ ամբողջ զօրախումբեր կ'ոչնչանան, չեն կրնար երկար ատեն շարունակել յարձակումը։ Ճապոնները սովորաբար այդ պահուն կը սկսին ռմբակոծութեան, շարունակելու գրաւելիք ամրութեանց քանդումը, ուկէ շատ մօտենալու եւ կամ յարձակումը վերսկսելու, նոր պատրաստութենէ մը ետքը։ Վերջին անգամուան յարձակումներով կարելի չեղաւ ամրոցները գրաւել, սակայն խրամաքանդիչ յարձակումէ ետքը, ամրութիւնները հետզհետէ կը տկարանան եւ բնակչութեան անանց անկումին հնարաւորութիւնները ալ առաջ կ'առնեն։»

—Շթէսէլ զօրավարը սպայ 14 թուականով նամակ մը ուղղելով իր որդւոյն որ Զարսքոյէ-Սէլոյի մէջ զինուորական տեղակալ է, կ'ըսէ.— «Բորթ-Արթուրի պահակազօրքը տակաւին երեսուն երկու հազար հոգիէ կը բաղկանայ՝ վիրաւորներն ու հիւանդները ալ միասին։ Ռազմամթերքները այնքան առատ չեն, բայց հիմակուհիմա մեզի կը բաւեն։ Թող կասանք որ թշնամին բաւական մօտենայ, որպէս զի կարենանք բուռն կրակի մը տակ բռնել։ Այդ կերպով ռազմամթերքները շատ չեն սպառիր եւ արկածներուն առաւելագոյն չափը ձեռք կը բերուի։» Շթէսէլ զօրավարը յայս կը յայտնէ թէ բնաւ պիտի չյանձնէ Բորթ-Արթուրը։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԴԱՇՏԸ

«Նովոյէ Վրեմիա»ի կարծիքը.— Ինքնադատութիւն մը.— Մանջուրիոյ մէջ ռուս զինուորներուն պաշարները։

Նովոյէ Վրեմիա հետեւեալը կը գրէ. «Պատերազմին սկիզբէն ի վեր որուն մասնաւոր ուշադրութեամբ մը հետեւեցանք մինչեւ այսօր, այն գաղափարը ունեցանք թէ փոխանակ բազմաթիւ պահեստներ Մանջուրիա ղրկելու, եթէ չորս հարիւր հազար զինուոր ղրկէինք՝ լաւ մարզուած, նոր զէնքերով զինուած եւ զանոնք գործածելու վարժ, կացութիւնը խիստ լաւագոյն պիտի ըլլար։ Այդ տեսակ բանակ մը վճռական առաւելութիւն մը պիտի ունենար ճապոններուն վրայ, նոյն իսկ եթէ անոնք թիւով աւելի շատ ըլլային։ Այն տեսակ պատճառներով զորս բնաւ չենք կրնար հասկնալ, անկարող եղանք այդ կերպով գործելու։ Քանի որ պահեստներ ղրկեցինք, պէտք չէ զարմանանք երբ Մանջուրիոյ մեր բանակը ճապոնականէն գերազանց չեղաւ՝ որակի տեսակէտով։ Մենք թիւով քիչ էինք եւ թշնամին, իր փոխադրութեանց դիւրութեան եւ գործողութեան խարիսխէն շատ հեռու չըլլալուն շնորհիւ, մեզմէ աւելի լաւագոյն պայմաններու մէջ կը գտնուէր. պատերազմը մեզի համար անխուսափելի կերպով յարձակողական հանգամանք մը ստացաւ։ Գործուած մեծ սխալը այն էր թէ ներկայ պատերազմը երկրորդական պատերազմ մը տեղ դրինք, մինչդեռ Ռուսիոյ համար ամէնէն կարեւոր եւ դժուար լուծելիք խնդիրն էր։ Այս պատերազմը դեռ ո՛րքան պատրանքներ պիտի պատճառէ մեզի, մինչեւ որ ըմբռնենք մեր գործած սխալին մեծութիւնը։ Այնպէս կը նկատենք թէ այս պատերազմը այնքան մեծ եւ կենսական կարեւորութիւն մը ունի որ պէտք է կարելին ընենք, որպէս զի մեր սահմաններէն եւ ոչ մէկին վրայ կենսաութիւն մը պատահի. այդ կերպով պիտի կրնանք սաստիկ զօրութիւն մը հաստատել մեր թշնամիին հանդէպ։ Մեր հակառակորդներուն ճարտարութեանը հետեւելով այս պատերազմը այնքան դժուարին է որ մէկ գաղափար միայն պէտք է ունենանք՝ այն է մեր բոլոր ոյժը գործածել ջախջախելու ճապոններուն ընդդիմութիւնը։ Կը հարցնենք Մանջուրիոյ բանակը կազմակերպողներուն թէ ճապոնական բանակը որ եւ է կէտի վրայ եւրոպական լաւագոյն բանակներէն նուազ կատարեալ կ'երեւա՞յ։ Սպառազինութեան, կազմակերպութեան եւ զինադրութեան մասին մեր գիտցածին նայելով, ոչ մէկ բանակ կը գերազանցէ ճապոնական բանակը։ Պալով բարոյական ընդդիմութեան՝ այսինքն առանց ընկրկելու տոկալ առաջին կորուստներուն, ճապոնական բանակը ամէնքն ալ կը գերազանցէ։ Մինչեւ հիմա մեր զինուորական իշխանութիւնները այնպէս կը նկատէին թէ այդ վերջին կէտին համար Ռուսիա գերազանց է, բայց հիմա ճապոնները մեր ձեռքէն կ'առնեն այդ պատիւը։ Այս պայմաններուն մէջ ինչո՞ւ մենք ալ մեր լաւագոյն պատերազմիկները չղրկենք՝ մեր առաջին թշնամիին դէմ։ Ինչու այն տեսակ զինուորներ կը ղրկենք որոնք, եւրոպական պատերազմի մը մէջ, մեր բանակին վերջապահին մաս պիտի ծառայէին։»

—Նովոյէ Վրեմիա թղթակցութիւն մը կը հրատարակէ թէ Մանջուրիա գտնուող ռուս զինուորները առատ հաց ունին, միս եւ չոր բանջարեղէն. բայց կօշիկներ շատ չկայ, ինչ որ զգալի մըն է ռուս զինուորին համար, քանի որ ամէնէն շատ կօշիկ կը սպառէ։ Վառելափայտ եւ յարդ ալ չեն պակսիր, բայց չոր խոտը որ հեռուէն կը բերուի երկաթուղիով, հազուագիւտ է։ Բանակը չորս հարիւր հազար ձի ունի ու ձիերը գարի կ'ուզեն։ Վառելանիւթ ալ չկայ եւ շատ սուղ է։ Առաջին գիծերուն վրայ գտնուող զինուորներուն վառելանիւթ հասցնելը շատ դժուար է։ Զինուորները մինչեւ հիմա չոր տանիքներ կը գործածեն, փայտի եւ ածուխի տեղ, բայց ասիկա ալ քիչ ատենէն պիտի սպառի։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՎԻԵՆՆԱ, 7 դեկտ.— Ճապոնները կը ռմբակոծեն Բորթ-Արթուրի մէջ Սուչաւանի ամրոցը։ Բորթ-Արթուրի մէջ ընդհանուր յարձակումը մօտ է։ Ճապոնները յաջողեցան ընկղմել նաւահանգիստին մէջ գտնուած քանի մը ռուսական զրահաւորներ։ Վառօդարան մըն ալ պայթեցաւ։

ԲԵԴԵՐՍԲՈՒՐԿ.— Ռուս գործակալութիւնը կը հերքէ այն լուրը թէ Պալթիկի նաւատորմին վրայ աւելցնելու համար նաւային նոր խումբ մը պիտի կազմուի։

ԹՈՔԻՕ.— Բորթ-Արթուրը պաշարող ճապոնական բանակին հրամանատարը հետեւեալը կը հեռագրէ նոյեմ. 6 թուականով.— «203 մեթր բլուրին վրայ հաստատուած խոշոր թնդանօթները այսօր սկսան կրակ ընել նաւահանգիստը գտնուող ռուսական մարտանաւերու վրայ։ Այս ռմբակոծութիւնը գոհացուցիչ յաջողութեամբ մը կը շարունակէ։»

ԲԵԴԵՐՍԲՈՒՐԿ.— Ռուսքի Ինվալիտ կը ծանուցանէ թէ 8րդ հեծելագունդին հրամանատար Պէքման զօրավարը 12րդ զօրաբաժնին հրամանատար կարգուեցաւ եւ Կովկասի զինուորական շրջանակին սպայակոյտի պետ Սամսոնով զօրավարն ալ 20րդ զօրաբանակին։

ԼՈՆՏՈՆ.— Շանկայէն նոյեմ. 6 թուականով կը հեռագրեն Տէյլի Թելեկրաֆի թէ հրամանագիր մը հրատարակուած է ճապոնի մէջ, կամաւորներու զօրագունդեր կազմելու եւ նախկին սպաները ու զինուորներն ալ այդ զօրագունդերուն մէջ ծառայեցնելու համար։

—Չէ-Փուէն կը հեռագրեն Ռոյթէրի թէ Բորթ-Արթուրի ռմբակոծութիւնը կը շարունակէ եւ թէ ամրոցներէն մէկը քանդուած է։

ԲԵԴԵՐՍԲՈՒՐԿ.— Քուրոբաթկին զօրավարը կը հեռագրէ թէ նոյեմ. 6ի գիշերը ճապոնները, Լինչիբուի եւ Նաչաննի մէջ, Ռուսներուն վրայ յարձակիլ փորձեր, բայց չեն յաջողեր։

—Սախարով զօրավարը կը հեռագրէ թէ ճապոնները Լոյինչուլին քաղաքին մօտ կիրճի մը մէջ գտնուած ռուսական զօրախումբի մը վրայ երեք անգամ ռմբակոծութիւն կատարեր են. սակայն Ռուսները հեռացեր են այդ տեղէն։ Ճապոններն ալ ետ քաշուեր են։

ՀՌՈՄ.— Քաննոթի դուքսը որ Հռոմ կը գտնուի Բիէմոնթէի իշխանին մկրտութեան առթիւ, Պապին կողմէ ընդունուեցաւ։

ԲԱՐԻԶ.—Մուքտէնէն կը հեռագրեն թէ Զանտանուէնկցանի մէջ ձերբակալուած են կարգ մը Չինացիներ, որոնք քանդիչ գործիքներ կը կրէին, եւ ճապոններէն պաշտօն առած էին օդը հանել Քուրոբաթկին զօրավարին բնակած վակոնը։

—Լեաօ-Եանկէն կը հաստատուի այն լուրը թէ Մանջուրիոյ ճապոնական երկրորդ բանակին հրամանատար Օքու զօրավարը ծանր հիւանդ է. բայց չէ հաստատուած մեռած ըլլալու զրոյցը։

—«203 մեթր բլուր»էն ճապոններու կողմէ Բորթ Արթուրի նաւահանգիստը ռմբակոծելը անտանելի կ'ընէ հոն գտնուող ռուս մարտանաւերու կացութիւնը։ Կը կարծուի թէ դուրս ելլելու փորձ մը պիտի ընեն։

ՀՌՈՄ.—Աօսթայի դքսուհիին վիճակը քիչ մը բարուքցաւ։

ԲԱՐԻԶ.—Ռուսները գիշերային յարձակում մը ըրին Բութիլովի մէջ, ծանր կորուստներ պատճառելով Ճապոններուն։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ԹԱԳՈՒՀԻՆ

Տի Ռուսէնի մարքիզուհիին Ռումանիա ուղեւորութիւնը.— Տեսակցութիւն մը Քարմէն Սիլվայի հետ։

Տի Ռուսէնի մարքիզուհին տեսակցութիւն մը ունենալով լրագրական թղթակցի մը հետ, իր տպաւորութիւնները յայտներ է Ռումանիոյ մէջ վերջերս կատարած ուղեւորութեան մասին։ Տեսէք տիկին տը Ռուսէնի ինչպէս կը նկարագրէ իր ճամբորդութիւնը, մանաւանդ այն ընդունելութիւնը զոր Ռումանիոյ թագուհին ըրաւ իրեն. «Թագուհին մեզ ընդունեց այնպիսի սիրալիր կերպով որ անմոռանալի պիտի մնայ։ Միասին ճաշեցինք, այդ հրաշալի կնոջ՝ Թագուհիին հետ, այդ բանաստեղծուհի Քարմէն Սիլվայի հետ, որ ամենափափուկ արուեստագէտ մըն է։ Ինչ որ կ'ընէ եւ կ'ըսէ, արուեստագիտական ճշմարիտ դրոշմ մը կը կրէ, այնպէս որ ճշմարիտ հաճոյք մըն է անոր քով անցուած ժամերը։»

ԵՐԿՆԱՅԻՆ ԱԴԱՄԱՆԴՆԵՐ

Թնդանօթաձգութեանց հետեւանքը.—Մթնոլորտական փոփոխութիւն.— Ադամանդներու անկում։

Օդերեւութաբանական հետազօտութեանց երեւոյթներու մասին զեկուցումներ եղան Բարիզի գիտութեանց Ակադեմիին մէջ։ Զօրավար Շարէլ, որ ռուս բանակին զինուորական գործողութեանց կը հետեւի Մանջուրիոյ մէջ, իր նամակներով կը գրէ թէ տեղւոյն կլիման փոփոխութիւն կրած է բուռն թնդանօթաձգութեանց պատճառաւ։ Նմանապէս Լիաօ-Եանկի մէջ, զօրավար Քուրոբաթկինի պաշտօնական տեղեկագրին համաձայն, Մուքտէնի հարաւակողմը կատարուած վերջին կռիւներէն մէկուն ատեն արձակուած թնդանօթները հեղեղանման անձրեւ մը առաջ բերած են։ Միւս կողմէ, Պ. Մուասան Ակադեմիին մէջ ծանոյց թէ քանի մը ադամանդի կտորներ երեւան հանած է հարիւր լիտրանոց քիլօկրամ ծանրութեամբ երկնաքարի մը մէջէն, Արիզոնայի (Հիւսիսային Ամերիկա) Քէննըն-Տիապլօ քաղքին մէջ վար ինկած։ Հիանալի բան չէ՞ ադամանդներու անկումը երկինքէն վար, պայմանաւ որ մարդ իր գլխուն վրայ չընդունի մետաղական ահագին զանգուած մը։

ՄԵՆԱՄԱՐՏ ԵՐԿՈՒ ԿԻՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ

Երկու կիներու անհաշտ նախանձորդութիւնը.— Մենամարտի տեսարան մը փողոցի մէջ։

Մենամարտ մը տեղի ունեցաւ տիկին Լէան Տէմարսի եւ տիկին Նանսի Ռիչարտսի միջեւ, Մ. Նահանգաց մէկ քաղաքին գլխաւոր փողոցին մէջ։ Առաջինը մահացու կերպով վիրաւորուեցաւ, եւ քանի մը ժամ յետոյ մեռաւ այն հիւանդանոցին մէջ ուր փոխադրուած էր։ Երկու կիները երկար ատենէ ի վեր իրար կ'ատէին։ Ամէն տեսակ նախատինքներ ու հայհոյութիւններ ըրած էին իրարու, որոնք բառարաններու մէջ չեն գտնուիր։ Իրարու մազ փետթելէ ու ճանկռտելէ յետոյ որոշած էին ըէվօլվէրի հարուածներով վերջ տալ երկուքէն մէկուն կեանքին։ Այդ թուականէն յետոյ զինուած դուրս կ'ելլէին։ Իրիկուն մը, տիկին Տէմարս իր ամուսինին՝ տիկին Նանսիի հանդիպեցաւ, երբ վաճառատունէ մը դուրս կ'ելլէր այս վերջինը։ Իսկոյն սկսաւ կրակ ընել։ Տիկին Ռիչարտս ալ գրպանէն հանեց ըէվօլվէրը, ու նշան առնելով մահացու կերպով վիրաւորեց տիկին Տէմարսը։ Այս վերջինը, գետին իյնալէ առաջ, չորս հարուած պարպեց իր հակառակորդուհիին վրայ, բայց չյաջողեցաւ զայն վիրաւորել։ Տիկին Ռիչարտս ձերբակալուելով յայտարարեց թէ առաջին անգամ տիկին Տէմարս զէնք քաշած էր։

ԲԺԻՇԿԻՆ ՀՆԱՐՔԸ

Ամերիկացի բժիշկներու մէկ հնարքը.— Ստնտուները եւ վատառողջ տղաք։

Ամերիկայի մէջ, յաճախորդ չունեցող բժիշկներ իրենց կողմէ վարձուած տղեկները կը ղրկեն դպրոցատուններու մէջ եւ հրապարակներու վրայ։ Ասոնք ստնտուներուն մօտենալով, որոնք տղաքը կը պտտցնեն, անոնց հետ խօսակցութեան կը մտնեն.«—Աստուած իմ, ո՜րքան վատառողջ երեւոյթ ունի այս տղան։— Իրաւ որ ես ալ չեմ գիտեր թէ ի՛նչ ունի... Ասոր հետ մէկտեղ աղէկ կ'ուտէ, բայց կերածէն օգուտ չի տեսներ։— Եթէ ես ձեր տեղը ըլլայի՝ այսինչին կը տանէի, որ իմ տղաս դարմանած է։ Աւասիկ» Ու ցոյց կուտայ կարմիր երեսներով քաջառողջ մանկիկ մը, նման անանց որոնք կ'երեւան դեղի ռեքլամներու վրայ։ Հարիւրին իննսուն, ստնտուն տուն վերադառնալուն պէս, ջերմագին կերպով իր տէրերուն կը յանձնարարէ այդ բժիշկը։ Ու հնարքը յաջողութեամբ ի գլուխ ելած կ'ըլլայ։

Տե՛ս Դ. երես Քարմէլ Օրիէնթալ գինիի եւ քօնեաքի ծանուցումը։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՅՐԱՄԻ ՀԱՆԴԷՍԸ

Երէկ գիշեր լուսնոյ մահիկը տեսնուած ըլլալով, այսօր սկսաւ Պայրամի տօնը։ Այս առտու շքեղ կերպով կատարուեցաւ Պայրամի հանդէսը։ Այս առտու Վեհ. Սուլթանը հանդիսական թափօրով գնաց Պէշիքթաշի Սինան Փաշայի մզկիթը։ Հոն բակին մէջ կը սպասէին Մեծ-Եպարքոսը, բոլոր նախարարները եւ բարձրաստիճան պաշտօնատարները՝ ամէնքն ալ համազգեստներով։ Կայս. Պալատէն մինչեւ նոյն մզկիթը երկու կողմի վրայ բոլորակ կեցած էին հեծեալ եւ հետեւակ զինուորներ՝ իրենց նուագախումբերով։ Վեհ. Սուլթանը մզկիթ ժամանելով կատարեց Պայրամի առաւօտեան աղօթքը։ Ն. Վեհափառութիւնը, պահ մը հանգիստ առնելէ ետքը, փառաւոր կառքի մը մէջ բազմած եւ շքեղ թափօրով գնաց Տօլմա Պաղչէի Պալատը։ Կայս. կառքին առջեւէն հեծած կ'երթային Մեծ-Եպարքոսը եւ բոլոր նախարարները, իսկ երկու կողմերէն հետեւակ կ'երթային բոլոր բարձրաստիճան պաշտօնատարները՝ ամէնքն ալ համազգեստներով։ Պէշիկթաշի մզկիթէն մինչեւ Տօլմա Պաղչէի Պալատան Դուռը ճամբուն երկու կողմերը կեցած էին հեծեալ եւ հետեւակ զինուորներ, ոստիկաններ, ոստիկան-զինուորներ եւ թաղապետութեան պաշտօնեաներ։ Զինուորական նուագածուներու խումբերը կը նուագէին Համիտիէ քայլերգը եւ ամէնքն ալ «Բատիշահըմ չօք եաշա» կը գոչէին։ Տօլմա Պաղչէի Պալատան դրան երկու կողմերը կեցած էին կայս. հրաւիրեալները եւ պալատական նուագածուներու խումբը։ Վեհ. Սուլթանը երբ նոյն դրան առջեւ ժամանեց, պալատական նուագածուները Համիտիէ քայլերգը հնչեցուցին։ Ն. Վեհափառութիւնը Տօլմա Պաղչէի Պալատը ժամանելով պահ մը հանգիստ առաւ եւ ապա գնաց ընդունելութեան մեծ դահլիճը, ուր սկսաւ Պայրամի շնորհաւորութեան արարողութիւնը։ Նախ ներկայացաւ Նագիպ-իւլ-Էշրաֆը որ իր շնորհաւորութիւնները մատոյց եւ հանգիստ բարեմաղթութիւններ ըրաւ։ Ապա ներկայացան Մեծ-Եպարքոսը, բոլոր նախարարները, եւ քաղաքային ու զինուորական բարձրաստիճան պաշտօնեաները։ Յետոյ ներկայացան Շէյխ-իւլ-Իսլամ էֆէնտին եւ կրօնական բարձրաստիճան պաշտօնատարները։ Շնորհաւորական արարողութիւնը աւարտելէն ետքը Վեհ. Սուլթանը մասնաւոր յարկի մը մէջ հանգիստ առաւ եւ ապա Եըլտըզի Կայս. Պալատը դարձաւ։

—Եգիպտոսի Խտիվը, Մէքքէի Էմիրը, Պուլկարիոյ իշխանը, կուսակալները, զօրաբանակաց հրամանատարները եւ օտարութեանց քով գտնուող օսմ. դեսպանները շնորհաւորական հեռագիրներ ուղղեցին Կայս. Պալատ։

—Այսօր հպատակ հասարակութեանց հոգեւոր պետերը, օտար դեսպանատանց առաջին թարգմանները եւ առեւտրական ու ելեւմտական մեծ հաստատութեանց տնօրէնները Կայս. Պալատ կ'երթան՝ իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցանելու։

—Օսմ. Պանքային եւ Ռէժիի Լիոնէի բոլոր ճիւղերը եւ Գալաթիոյ Մաքսատունը այսօր գոց մնան Պայրամի առթիւ։

—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց, Պայրամի առթիւ, ազատ արձակել զինուորներէ եւ ոստիկան-զինուորներէ անոնք որոնք թեթեւ յանցանքներու համար բանտարկուած ըլլալով, իրենց պատժոյն երկու երրորդ մասը աւարտած են։

—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց Պայրամի առթիւ չորսական բաշխել Կ. Պոլիս գտնուող բոլոր զինուորներուն։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Խարբերդի Նահանգին վերաքննիչ ատեանին ընդհանուր դատախազ Տրապիզոնի Նահանգին կեդրոնական նախնական դատարանին պատժական ճիւղին նախագահ Մուսթաֆա Զիհնի էֆ., որուն յաջորդեց Պէրութի Նահանգին կեդրոնական նախնական դատարանին պատժական ճիւղին նախորդ նախագահ Հասան Րիզա էֆ.։

—Չորրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշանը տրուեցաւ ներքին գործոց նախարարութեան թղթակցութեանց դիւանին քարտուղարներէն Ալի Հայտար պէյին։

ԿԱՅՍ. ՊԱՐԳԵՒ.— Կայս. Իրատէի մը համաձայն, դրամական պարգեւներ բաշխուեցան Բալաթի թաղին մզկիթներու մէջ քարոզող կրօնաւորներուն։

ԾՈՎԱՅԻՆ նախարարութեան մէջ կազմուած յանձնաժողով մը սկսաւ քննել եւրոպական զանազան գործարաններու կողմէ ներկայացուած ծրագիրներ՝ այն տասներկու սրընթաց թնդանօթակիրներուն համար զորս կայս. կառավարութիւնը շինել պիտի տայ՝ օսմ. եզերքներու առջեւ պահակութիւն ընելու համար։

Բ. ԴՐԱՆ արձանագրութեանց դիւանին Տ օրէն Հաճի Պօղոս պէյ որ հիւանդ էր, երէկ գիշեր մեռաւ։ Յուղարկաւորութիւնը այսօր կատարուելով մարմինը Եէյուպ պիտի փոխադրուի։

ՋԻՀՆԻ ՓԱՇԱ, առեւտրական եւ հանրօգուտ շինութեանց նախարարը, որ հիւանդ էր, ապաքինած ըլլալով երէկ նորէն կոչուեցաւ Նախարարաց Խորհուրդին։

ԳԱՐԱՔԷՕՅԻ ԿԱՄՈՒՐՋԸ.—Ծովային նախարարութիւնը կը քննէ ծրագիր մը՝ Գաթիքէոյի Ընկերութեան Տիօրէնին կողմէ ներկայացուած։ Այդ ծրագիրը կ'առաջարկէ վերաշինել Գարաքէօյի կամուրջը՝ նոր դրութեանց համաձայն, բացուելիք ու գոցուելիք տեղերը շատ կանոնաւոր ու գեղատեսիլ պիտի ըլլան, վրայէն քալած տրամուէյ պիտի անցնին, երկու կողմերը խանութներ պիտի գտնուին եւայլն։

ՍԻՄԱՉԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Անցեալ չորեքշաբթի շրջակայքը զինուորական ջոկատ մը եւ պուլկար աւազակներու խումբ մը միջեւ ընդհարում կատարուելով, աւազակներէն երկուքը սպաննուեր եւ երկուքն ալ ձերբակալուեր են։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ վարչութիւնը Կլասքօյի (Անգլիա) Ֆէյրֆիլտ գործարանին երկու շոգենաւեր յանձնարարեց 47 եւ 48 թիւերուն նման՝ այսինքն անիւները ետեւէն։ Այդ երկու շոգենաւերուն գինն է առանձինը հազար ոսկի։

ՊՈԼՍՈՅ կազի Ընկերութիւնը, որուն մենաշնորհի պայմանաժամը աւարտելու վրայ է, նորէն յիսուն տարի երկարելու համար ալ դիմում ըրած է։ Նաեւ խնդրած է որ Մաքրիգիւղ ալ իր մենաշնորհին շրջանակին մէջ ըլլայ։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ բարձրագոյն Խորհուրդը որոշեց դեկտ. 4էն (Ն. Տ.) սկսեալ Սինոպի մաքրանոցին մէջ հինգ օրուան քառանթինայի եւ ախտահանութիւններու ենթարկել Պաթումի ժամանումները։

—Պաթումի մէջ քօլերայի նմանող դէպք մը պատահեր է։

—Նոյեմ. 20էն 30 Պաղտատի, Տէյրի, Պասրայի, Ամարայի, Սիւլէյմանիէի եւ Ռովէնտուզի մէջ քօլերայէ 313 դէպքեր եւ 230 մահեր պատահեր են։ Այդ հաշուով 1904 յունուար 1էն մինչեւ այսօր 10,098 դէպքեր եւ 8,866 մահեր պատահած են։

ՀԱՆԵԱՅԻ ֆրանսական հիւպատոս Պ. Տրուէն մեռեր է։

ՍԵՊՀԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԻՐԱՒՈՒՆՔԸ.— Ջեռնհաւ պաշտօնաթերթը որոշեց թէ Տէֆթերհանէի կողմէ տրուած կալուածագիրներով սեպհականութիւնը հաստատուած կալուածներու եւ հողերու մասին անգամ մը եւս կողմէ առանձնութիւն ըլլալուն բնաւ տեղի չպիտի տրուի, սեպհականութեան իրաւունքը բացարձակապէս պահպանուի, «ֆէրադ»ի եւ «ինթիքալ»ի եւ «Թապիր»ի գործողութիւնները չկատարուած ուրիշ անձերու կալուածագիրներու տրամադրութիւնը եւ այնքան պահպանելու մասին մեծ ուշադրութիւն ըլլայ եւ հակառակը գործողները պատասխանատու նկատուին։

ԴԱՄԹԷՄՈՒՆԻԻ նահանգին անասուններուն հաշիւը 1319ին, նախորդ տարիներու հետ բաղդատելով, հարիւրին մինչեւ քսանըմէկ աւելի եղած է։

ՏԻԳՐԱԿԵՐՏԻ նահանգին մէջ կարաւանի մը վրայ յարձակող քանի մը չարագործներ ձերբակալուեր են տեղական պաշտօնեաներու կողմէ։

Պ. ԷՎԼԵՆԻՏՍ Ռուսիոյ դեսպանատան խորհրդականը, դեսպան Պ. Զինովիէվի յանձնեց Բանքայի ելեկտրական հիմնարկութեան տարեկան տուրք պատրաստուած քանի մը արծաթ միտալներ։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԻ վարչութեան պահեստի դրամագլուխներու ճիւղին Տնօրէն Տէֆ. Ճիպալեան Լեւոն էֆ. Բարիզ գնաց՝ նոյն վարչութեան վերաբերեալ գործերու համար։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ հարուստներէն Անձէմ Մէշլավ փաշայ Գահիրէի մէջ համալսարան մը պիտի հաստատէ։

ԴԱՄԱՄ ՓԱՇԱՅԻ մէջ, երէկ իրիկուն, Րիզա եւ Օսման կռուի բռնուեցան։ Անձէմ անուն անձ մը միջամտեց, սակայն Րիզա դաշոյնը քաշելով երկուքն ալ ծանրապէս վիրաւորեց։ Ոճրագործը փախաւ։ Կռուին շարժառիթն է կին մը՝ Մալվինա։

ՊՈԼՍՈՅ Թրամուէյի կառքերէն մէկը, երէկ իրիկուն, կամուրջ գացած ատեն, կառապանը դիպուածով վար ինկաւ եւ գլխէն ծանրապէս վիրաւորուեցաւ. իսկոյն հիւանդանոց փոխադրուեցաւ։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ատապազարէն հետեւեալը հաղորդուած է մեզ.

«Ներկայիս կը փութանք հրապարակաւ յայտնել մեր խորին շնորհակալութիւնը եւ գոհունակութիւնը «Ռինօ» ապահովագրական Ընկերութեան Տիօրէն Աղն. Սիմոն էֆ. Գոյումճեանի, որ անհամեմատ փութկոտութեամբ ամբողջովին վճարեց ներկայ ամսոյս 5ին գիշերը անդւոյս մէջ պատահած հրդեհին մեր կրած վնասները։

20 Նոյեմբեր 1904
Ատաբազար
Ապահովադրեալ
Յարութիւն Արզումանեան
Լեւոն Մ. Թէրզեան
Մովսէս Խոշմանեան
Սարգէն Գալայճեան

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ատապազար ունեցած մթերանոցս դիպուածական արկածէ մը հրդեհ ծագած ըլլալով ամբողջովին այրած էր։ Մէջը գտնուած խողակները, որոնք Պալեան Ընկերութեան ապահովագրեալ էր, վնասին քանակը ճշդելու համար Ընկերութեան քննիչներէն Խոսրով էֆէնտի Ֆրանկիւլեանը անմիջապէս քաղաք փութացուցած էին։ Ամէն գործողութիւն աւարտած ըլլալով, Պալոյ Ընկերութեան մասնաճիւղին ամբողջովին վճարուած ըլլալուս, հրապարակաւ խորին շնորհակալիքս կը յայտնեմ, ինչպէս նաեւ Ատապազարի գործակատար Յարութիւն էֆ. Թոփալեանի։

Կ. Պոլիս 23/6 Դեկտ. 904
ՄԻՍԱՔ ՇԱՀԻՆԵԱՆ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԻԶՄԻՐԵԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ՇՆՈՐՀԱԶԱՐԴ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ

ԻԶՄԻՐ, 21 Նոյեմ. 1904 Կիրակի։

Այս առտու կանուխ հեռագիրը կաւետէր մեզ Կիլիկիոյ Շնորհազարդ եւ արժանընտիր Հայրապետին Տ. Տ. Սահակ Սրբազնագոյն Կաթողիկոսին Պոլսէն Մէսաժըրիի Օրէնօֆ շոգենաւով մեկնումը դէպ ի քաղաքս։

Ազգ. Պատկ. Քաղ. Ժողովը կանխաւ տրուածին համաձայն հետեւեալ շրջաբերականը ի պաշտօնէ հաղորդեց այս առտուան Վարչութեան բոլոր անդամներուն, ինչպէս նաեւ Տնտեսական, Ուսումնական Խորհրդոց եւ բոլոր պաշտօնական անձանց։

ԻԶՄԻՐ, 21 Նոյեմ. 1904

«Իմացուած ըլլալով թէ՝ Կիլիկիոյ Ամեն. Տ. Տ. Սահակ Սրբազան Կաթողիկոսն Տեառն. շոգենաւով ի Սիս ուղեւորութեանը առթիւ, քաղաքս պիտի ժամանէ, արժանավայել յարգութեամբ ընդունելութիւն ընելու համար, Ազգ. վարչութեան որոշմամբ հրաւիրուած են Ազգ. պաշտօնական մարմինները ինչպէս նաեւ Ձեր Ազնուութիւնն ի դիմաց Վիճակիս համայն ազգայնոց ընդառաջ գնալով Ն. Ս. Օծութեան բարեգալուստ մաղթել։ Ուստի հաճեցէք ներկայ գտնուիլ այսօր, կիրակի ի ժամ 1, քարափներ վրայ, Համիտիէ շոգենաւային Ընկերութեանց նաւամատոյցը։

Ազօթարար
Պատրիարքական փոխանորդ
ԴԱՆԻԷԼ Ծ. Վ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Յիշեալ շրջաբերականին հետ իւրաքանչիւր հրաւիրեալի ուղարկուած էր նաեւ մէյ մէկ մուտ տոմս, յառաջապէս վաւերացուած շոգենաւով ընդ առաջ երթալու համար Ն. Ս. Օծութեան։

Ս. Ստեփաննոս եկեղեցին արդէն մասին հպարտութեամբ կ'ըսեմ թէ նմանը բնաւ չկայ Հայ եկեղեցիներու մէջ, մասնաւորապէս իր ընդարձակ եւ հոյակապ շինուածքին համար, զարդարելու համար շատ սուղ ժամանակամիջոցի մէջ ջանքեր չէին խնայուած, Հոգաբարձութեան եւ նորընտիր լուսարարապետ Տ. Ղեւոնդ Հօր կողմէ։

Որոշեալ ժամուն, այն է ը. ե. ժամը ճիշդ 1ին, Պատր. Փոխանորդ Հայրը, իր հետ ունենալով քահանայական դասը, մասնաւոր կառքերով հասաւ Համիտիէ շոգենաւային ընկերութեան նաւամատոյցը ուր կը սպասէին հրաւիրեալ պաշտ. անձինք։ Հարկ չկայ ըսելու թէ նաւամատոյցը խուռներամ բազմութիւն մը կը վխտար։ Պզտիկ շոգեմակոյկ մը եւս, Փոխանորդ հայր սուրբը՝ իր քահանայ եւ աշխարհական հետեւորդներով, թուով 50ի մօտ, մտաւ յառաջապէս վաւերացուած գեղեցիկ շոգեմակոյկ մը, որ ժամը 2ին Ը. Ն հանդիպելու Օրէնօֆ եւ մեր շոգենաւը հեռուէն երեւալ կը մօտենային ... մէջ չմոռցած ըսելու թէ մեր շոգենաւին նաւապետը իր ձեռնասութեամբը մօտ մը նաց որ, փառաւոր տեսակէն ընդհարում մը առաջ բերելուն միակ պատճառը պիտի ըլլար, սակայն որովհետեւ քահանաներ ունէինք մեր հետը, կ'երեւայ թէ անոնց աղօթքը չարիքին առաջքը առաւ եւ մենք ազատեցանք անխուսափելի վտանգէն։

Շոգենաւին մէջ բոլոր ներկայք պահ մը վերնայարկը ելան ինչպէս նաեւ Փոխանորդ Հայրսուրբը, եւ անոր, Նորին Ս. Օծութեան քովը, իր պաշտօնական համազգեստովը երեւաց դռնակին առջեւ, նոյնպէս Այնթապի բարեջան Ս. առաջնորդ Տ. Կարապետ Ծ. վրդ. Տ. Կարապետեանը, Պէյրութի նախորդ հովիւ Տ. Ներսէս Ծ. վրդ. Խապայեանը, Տ. Վաղարշակ վրդ. եւ Մանուկ Սարկաւագ։ Քառորդ ժամ ետքը, բոլորս կը գտնուէինք Կիլիկիոյ արժանընտիր Սրբազան Հայրապետին չուրջը։ բոլոր ներկայք Ս. Աջը համբուրեցին Տ. Տ. Սահակ Սրբազանի եւ այսպէս քառորդ ժամու չափ տեւողութենէ եւ ներկայացման ձեւակերպութիւններէ ետքը, Պատր. փոխանորդ Տ. Դանիէլ Վ. Յակոբեան սուզի ելլելով խնդրեց Սրբազան Հայրապետէն որ բարեհաճի Իզմիրի հայ համայնքին բերան ու անկեղծ փափաքին համաձայն Ս. եկեղեցի իջնելով իր հայրապետական օրհնութիւնները տալ։ Ն. Ս. Օծութիւնը սիրայօժար ընդունեց եղած խնդրանքը եւ իր հետեւորդներովը ելաւ քարափ. եւ ... կառքի մը մէջ բազմեցաւ դիմացը ունենալով Վիճակիս Պատր. փոխանորդ Հայրն ու Տ. Կարապետ Ծ. վրդ.ը։ Բ. կառքին մէջ Խապայեան եւ Վաղարշակ վրդ.ները ու Մանուկ Սարկաւագ, միւս 20ի չափ կառքերուն մէջ բազմեցան հրաւիրեալ բոլոր պաշտօնական ազգայինները եւ մամուլի ներկայացուցիչները։

Քարափի վրայ գտնուող բազմութիւնը, հայ եւ օտարազգի, աննկարագրելի էր։ Այսպէս շատ շքեղ թափօրով Ն. Ս. Օծութիւն հասաւ Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյ դրան առջեւ։ Դռնէն մինչեւ եկեղեցւոյ աւագ խորանը ... «Հրաշափառ»ով առաջնորդեցին Ս. Հայրապետը Ս. Տաճարն, ուր Վեհ. Կայսեր արեւշատութեան համար մաղթանքներ ըրաւ եւ ապա առաջնորդութեամբ Առաջնորդարան ուր մտնելէ առաջ դրան՝ առջեւ իր հայրական օրհնութիւնները ժողովրդեան տուաւ, ու կրկին մաղթանքներ կատարեց Նորին Կայս. Վեհափառութեան արեւշատութեան համար, մինչ այդ արտակարգ բազմութիւնը բարձր ձայնով «Բատիշահըմ չօք եաշա» «կեցցէ Կայսրը» կը գոչէին։ Սրբազան Կաթողիկոսը եւս Առաջնորդարան, ժամ մը դադար առնելէ ետք հոն, ինչպէս շոգենաւին մէջ՝ իր երախտագիտական զգացումները յայտնեց ներկայից՝ Վեհ. Կայսեր կողմէ արժանացած բազմաթիւ շնորհներուն համար եւ միեւնոյն միջոցին Նորին Կայս. Վեհափառութեան քարտուղարութեան ուղղել հեռագիր մը քաշեց խնդրելով որ, իր հաւատարմական եւ երախտագիտական զգացումները մատուցանէ յառաջ Կայս. Գահոյից եւ յայտնէ թէ իր ամէն աղօթքներուն մէջ միշտ պիտի յիշէ զՆորին Վեհափառութիւն եւ հաւատարիմ ...

Նորին Ս. Օծութիւնն Առաջնորդարանի հիւրասրահին մէջ հանգստանալէ եւ ներկայ անձնաւորութեանց հետ տեսակցելէ ետք, Մեսրոպեան վարժարանի աշակերտին գեղեցիկ ճառ մը կարդաց, յորում յաջորդեց Ն. Ս. Օծութեան ձօնուած երգը զոր նախապէս պատրաստած էր, մեր համակրելի նախորդ երաժշտապետին Լեւոն էֆ. Զիլինկիրեանի աշակերտներէն Պ. Գր. Պարթիզպանեան։ Ապա Ս. Կաթողիկոսը նախաճաշեց։ Ճաշէն ետքը իր հայրական օրհնութիւնները տալէ յետոյ, ժամը 5 ուկէսին իր հետեւորդներովը այցելութեան գնաց քաղաքիս Բարձր. Կուսակալին որ սիրալիր ընդունելութեամբ մը պատուեց։

Ն. Ս. Օծութիւնը հոն եւս Վեհափառ Կայսեր Թանկագին կենաց համար մաղթանքներ ըրաւ եւ Բարձր. կուսակալին պատիւներուն համար իր խորին շնորհակալութիւնները յայտնելէ յետոյ մեկնեցաւ ընկերակցութեամբ Բարձր. կուսակալին որդւոյն Վեհմ. Սայիտ պէյի եւ շիտակ Համիտիէի նաւամատոյցը հասաւ երեկոյեան ժամը 6ին, ուր կը սպասէին Վարչութեան անդամք եւ ուրիշներ։ Դարձեալ մասնաւոր շոգենաւով առաջնորդուեցաւ Ն. Ս. Օծութիւնը միեւնոյն թափօրով Մէսաժըրիի շոգենաւը, ուր քառորդ ժամու չափ անցնելէ յետոյ, փոխանորդ Հայրն ու Սայիտ պէյ հրաժեշտ առին բարի ճանապարհ մաղթելով։

ԱՏՈՄ

Ս. Պատրիարք Հայրը այսօր Կայս. Պալատ երթալով իր շնորհաւորութիւնները կը մատուցանէ յառաջ Կայս. Գահոյից, Պայրամի տօնին առթիւ։

—Ս. Պատրիարք Հայրը քաջալերական գիր մը ուղղեց Պոլսոյ թաղին. փոխանորդ Տ. Էմմանուէլ վրդ. Պալեանի, որ իր թեմին շրջակայ գիւղերուն մէջ վարժարաններ բանալու նախաձեռնութիւնը ունեցած էր։

—Ցանոց Տ. Եսայի Ս. Պատրիարքը Այ-Քանդըխա եկեղեցւոյն հարիւրամեակին առթիւ շինուած միտալներէն մէկ մէկ հատ ալ նուիրած է Տ. Գէորգ քհն. Անդրանիկեանի եւ Բերայի Թաղ. Խորհրդոյ անդամ Տոքթ. Յակոբ պէյ Պէկեանի, որոնք կիրակի օր ընկերակցած էին Տ. Համբարձում եպիսկ. Դիմաքսեանի։

—Տնտեսական Խորհուրդը դարձեալ գիր մը գրելով Սամաթիոյ Թաղ. Խորհրդին, պահանջած է որ տեղւոյն նախկին Ազգ. ... Խորհրդին, վաւերացման համար։

—Նոյնը Գրաբի վարժարանին նախկին տեսուչ Կիւմիւշեան էֆ. գրով մը բողոքած է Ուսումն. Խորհուրդին իր արձակուրդի ամսականը պահանջելով։

—Նոյնը Գրաբի ... Թաղ. Խորհուրդը կազմուած է հետեւեալներէ. Տեարք՝ Կարապետ Փափազեան, Պողոս Անտոնեան, Լեւոն Սարաֆեան, Յարութիւն Ֆերհատեան եւ Տիգրան Նշանեան։

—Դուրիքէն Մանզումէի հասած բողոքագիր մը Աթէնք գտնուող Տ. Խորէն քահանային կարգ մը չհաստատուած գործերը կը պատմէ եւ նախամեծար կը համարի Պոլսէն պաշտօնական քահանայ մը ղրկել հոն փոխանակ Տ. Խորէնի զոր խոչագոր կ'անուանէ հետեւեալ տեղեկութիւնները տալով. «Ինչպէս շատերու ծանօթ է, Հելլենական մայրաքաղաքին՝ Աթէնքի մէջ, անդւոյն կառավարութիւնը շնորհած է գետին մը, ուր հայերը մատուռ մը կառուցանեն, արդէն Հոգաբարձութիւնը հրաւիրեց Տ. Խորէն քահանային որ Եգիպտոս գայ, հանգանակութիւն մը ընէ, եկեղեցւոյ շինութեան համար։ Քահանան հոս եկաւ եւ բաւական կլորիկ գումար մը հաւաքեց։ Տ. Խորէն յետոյ մեկնեցաւ ... Քանի մը ամիս վերջ Հոգաբարձութիւնը գեղեցիկ գաղափար մը կը յղանայ նոյն Տ. Խորէն քահանան Հալէպ ղրկելու, որ հոն ալ մատուռին շինութեան նպաստաւորութիւնը շարունակէ։ Հոգաբարձութիւն յիշեալ քահանային 40 ոսկի կը վճարէ իբր ճանապարհածախս. մեր անպատկառ քահանան Բարթ Սայիտ ճամբով կը մեկնի Աթէնքէն իր հիւլէն համանուհիին հետ։ Բարթ Սայիտի ազգայիններէն եկեղեցիին համար հաւաքած դրամը իր ճանապարհածախսին միացնելով երկրորդ անգամ Աղեքսանդրիոյ «Հանրի Տուռու»ի օթելը կ'իջեւանի իր համանուհին հետ։ Տեղւոյն ազգայինները հետաքրքիր կ'ըլլան տեսնելով անոր միշտ գինով վիճակը. ... իրողութիւնը կը գրեն Առաջնորդարան հանգուցեալ Տ. Յովսէփ եպս. Այվազեանի։ Հանգուցեալ Առաջնորդը անմիջապէս կը հեռագրէ Աղեքսանդրիոյ Թաղ. Խորհրդի ատենապետ Աբրահամ փաշա Բարթոնի որ յիշեալ խոչագոր Տ. Խորէն քահանային «քալբոխը» եւ «ճիւպպէն» առնելէ, Փաշան հեռագիրը առնելուն, պէս կը ղրկէ քահանային որ կը խոստանայ յաջորդ առտու երթալ։ Փաշային զարմանքը մեծ կ'ըլլայ երբ կը լսէ թէ առաւօտեան շոգենաւով իր համանուհին հետ, անպատկառ տէր պապան Աթէնք փախած է։

«Հոն այս անպատկառ քահանան վեր չերթ կարող կը բանայ վաճառական մը հետ, զայն կը ծախէ կարծելով թէ իր մասին անպատեհ տեղեկութիւններ հասած է Պատրիարքարան։ Այս միջոցին Աթէնքի ոստիկանութիւնը վրայ հասնելով, կառավարութեան դուռը կը տանին, ուր եղած իրողութիւնը հաստատելով վաճառականը անպարտ կ'արձակեն, իսկ շնորհալի Տ. Խորէնն ալ իբր եկեղեցական պաշտօնեայ ներողամիտ կը գտնուին, խրատելով որ ուրիշ առթիւ այդ տեսակ արարքի մէջ չգտնուի։»

Ազքատախնամս կը փութայ ծանուցանել թէ հոկտեմբեր 28էն մինչեւ այսօր հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են։ Նազարեան էֆ. Նազարեան իր մօր հոգւոյն կատարուած պաշտօնին առթիւ 20 ղրշ. Բերայի Ցանոց եկեղեցւոյ հիմնարկութեան հարիւրամեակին առթիւ, նոյն եկեղեցւոյ պատուարժան Հոգաբարձութեան կողմէ 200 ղրշ. ... Բերայի Ազքատախնամին որ բաժանեցաւ ... Ազնիւ նուիրատուաց մատուցանելով բազմաթիւ հիւանդաց եւ կարօտելոց շնորհապարտ զգացմանց հաւատարիքը։

Ի դիմաց Ազքատախնամի
Վ. Ատենադպիր — Ատենապետ
Զ. ԽԱՉԵՐԵԱՆ — ՏՈՔԹ. Տ. ԱՃԷՄԵԱՆ

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Օր. Վեհանուշ Աթըլնեանի ընդ Կարապետ էֆ. Տիլսիզեանի ամուսնութեան առթիւ փեսան ծաղկեփունջի հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են Հիւանդանոցիս։ Տէրեւայիկին Սիմոն էֆ. Մելքոնեան 108 ղրշ. Գէորգ էֆ. Այնաճեան 108 ղրշ.։

—Հանգուցեալ տիկին Աղաւնի Ճիվաճիրճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փեսան ծաղկեպսակի մէկ օսմ. ոսկի նուիրած են Հիւանդանոցիս Տէր եւ Տիկին Յարութիւն էֆ. Մոսարիչեան, Սէլանիկ։

—Հանգուցեալ տիկին Թագուհի Բիւրքճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փեսան ծաղկեպսակի 95 ղրշ. նուիրած է Հիւանդանոցիս այրի տիկին Յ. Տիվրթեան։

—Հանգուցեալ Պողոսատ էֆ. Յակոբեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փեսան ծաղկեպսակի 120 (հարիւր քսան) ղրշ. նուիրած են Հիւանդանոցիս Տէր եւ Տիկին Սահէնքերիմ էֆ. Պաղտասարեան։

—Հանգուցեալ Աւետիս էֆ. Պարթիզպանեանի (Առաքելեան) յուղարկաւորութեան առթիւ փեսան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են Հիւանդանոցիս. Տէր եւ տիկին Թագւոր էֆ. Պարթիզպանեան (Առաքելեան) 540, Այրի Տիկին Երմանէ Նվվասոզ 540, Տէր եւ Տիկին Պողոսի էֆ. Նվվասոզ 108, Այրի Տիկին Երանուհի Պարթիզպանեան (Առաքելեան) եւ զաւակունք 108, Երուանդ էֆ. Փափազեան 108 ղրշ.։

—Հանգուցեալ Տիրան էֆ. Նազարեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փեսան ծաղկեպսակի 324 ղրշ. նուիրած են Հիւանդանոցիս այրի Տիկին Ազնիւ Նազարեան եւ որդին Հրանտ էֆ. Նազարեան, 108 ղրշ. Յակոբ էֆ. Դարեան։

(Հոգաբարձութիւն)

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ԴԸ ԳՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՊԼ)

ՌՈՒՍԻՈՅ ԵՒ ՃԱՊՈՆԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

Աժանս դը Քոնսթանթինոբլ միայն երեկ իրիկուան հեռագիրները հաղորդելով զորս հրատարակած ենք Գիշերուան Հեռագիրներու մեր բաժնին մէջ։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ԼՈՆՏՈՆ, 7 դեկտ.—(Պաշտօնական).— Թօքիոյէն հետեւեալը կը հեռագրեն Ստանտարտի.— «Բորթ-Արթուրը պաշարող ճափոնական բանակին հրամանատար Նոժի զօրավարը կը տեղեկագրէ թէ դեկտ. 6ին, «203 մեթր» բլուրին գագաթէն Ճափոններու կողմէ կատարուած ռմբակոծութեան հետեւանքով, ռուսական առաջին կարգի զրահաւորը՝ Բոլթավա ընկղմեր է։ Ռեթվիզան զրահաւորը մեծապէս վնասուեր է ... կողմին դարձուեր են, ինքզինքը պաշտպանելու անկարող վիճակի մը ենթարկելով զայն։»

ԼՈՆՏՈՆ.—Տէյլի-Թէլէկրաֆը կը հեռագրէ Սեմբրիլ Նիւզի թէ Ռուսերը բազմաթիւ Թնդանօթներ և մեծաքանակ ռազմամթերք կը փոխադրեն Լիաօ-Թէյանի եւ Նան-Թան-Զանի մէջ եւ թէ մասնաւորապէս կ'ամրացնեն այդ երկու կէտերուն շրջակաները։

ՓԱՐԻԶ.—Սէուլէն կը հեռագրեն թէ Ճափոններու եւ Քորէացիներու միջեւ կռիւներ տեղի ունեցեր են զէնքերով։ Քորէացիներուն հակառակութիւնը կը շեշտուի Ճափոններուն դէմ։ Եոլսուի վրայ գտնուած պահակազօրքերէն զատ Ճափոնները Քօրէայի մէջ երեսուն հազար զինուոր միայն ունին։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ԹՂԹԱԲԵՐ

ՄԱՆՉՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

ԼՈՆՏՈՆ.— Տէյլի Թէլէկրաֆի թղթակիցը որ ռուսական բանակը կը գտնուի, հետեւեալը կը հեռագրէ Մուքտէնէն.— «Հոս կ'ըսուի թէ ճափոնական բազմաթիւ գնդակոծիչներ կը հասնին ռուսական գիծերը։ Վերջերս ենթասպայ մը ութ զինուորներով, անձնատուր եղաւ, ըսելով որ անօթի եւ ձմեռուան հագուստի նուաստութենէն շատ կը նեղուին։ Ասոնց ամենքն ալ լաւ ընդունելութիւն գտան. կարելի է պիտի արտօնուին Սիպերիոյ մէջ ... Խարպինի մէջ բացարձակ հանգստութիւն կը տիրէ, թէեւ մեծ թիւով զինուորներ կ'անցնին քաղաքէն։ Կարգապահութիւնը եւ բարեկարգութիւնը շատ լաւ է քաղաքին մէջ։ Կ'ըսուի թէ Հուն-Հոյի եւ Շա-Հոյի վրայ ռուսական դիրքերուն զօրաւոր ըլլալուն հետեւանքով է որ Ճափոնները անգործ կը մնան Մուքտէնի չուրջը։ Այդ դիրքերը գրեթէ անառիկ կը նկատուին, ուրիշ բան է եթէ ջախջախիչ զօրութիւն մը յարձակի անոնց վրայ։ Կ'ենթադրուի զօրավարը որ վաղը հոս կը սպասուի, ուղղակի դէպ հարաւ պիտի երթայ։»

—Մուքտէնի ռուսական բանակէն հետեւեալը կը հեռագրեն.—«Լրագրական թղթակիցներու եւ օտար զինուորական կցորդներու մեկնումը կը շարունակէ։ Անգլիական զինուորական կցորդէն զատ, ամերիկեանները ալ մեկնեցան։ Հիմա վեց օտար թղթակիցներ միայն կը մնան. ասոնց մէկ քանին ալ մեկնելու մտադիր են։ Դժուարէն առաջ ուրիշ մեծ ճակատամարտ մը հաւանականութեան մասին կարծիքները բաժնուած են։ Անցեալ շաբաթու գրոյց կար թէ, Ճափոնները եթէ որ եւ է թուականի մը յարձակողական չըլլան, Քուրոբաթքին զօրավարը ինք պիտի յարձակի։ Թուականը անցաւ եւ առկուին շարժման մը նշանը չկայ Ռուսներուն կողմէ, որոնք պատրաստուած տեղեր կը հաստատուին՝ ձմեռը անցընելու համար եւ միայն կ'աշխատին ... Երկու կողմերուն վրայ ճակատամարտները կը շարունակեն։ Ռէնէնքամփ զօրավարին զինուորները բաւական մասնակցութիւն մը ունին։ Ձախ կողմի կեդրոնն ալ թնդանօթի առատ ճակատամարտ մը կը կատարուի։

ԲՈՐԹ-ԱՐԹՈՒՐ

ՓԱՐԻԶ — Բեդերսպուրկէն կը հեռագրեն թէ Բորթ-Արթուրի մասին առնուած վերջին տեղեկութիւնները որոնք առայժմ հրատարակուած չեն, մեծ մտահոգութիւն կը պատճառեն նաւային բարձր շրջանակներուն մէջ։ Ռուսական պահակազօրքերու բոլոր ապաները խլուած են։

ԼՈՆՏՈՆ.—Թօքիոյէն կը հեռագրեն թէ Բորթ-Արթուրը պաշարող ճափոնական հրամանատարին մէկ տեղեկագրին նայելով, բանագնացի դրօշ պարզած Ռուսներ դէպի ճափոնական ձախ թեւը երթալով, մասնաւոր զինադադար մը խնդրեր են՝ կէսօրէն երկու ժամ առաջ սկսելով մինչեւ կէսօրէն չորս ժամ ետքը՝ մեռեալները եւ վիրաւորները վերցնելու համար։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլօ-ռուս յարաբերութեանց բարւոք վիճակին իբրեւ ապացոյց մէջ կը բերուի սա պարագան թէ Լոնտոնի ռուս դեսպան Պէնքէնտորֆ կոմսը Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարար Լորտ Լանստաունի ամարանոցը գացեր է շաբաթ մը հոն մնալու համար։

ԲԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Հոս հանգանակութեան հանդէս մը կը կազմակերպուի վիրաւորներու ի նպաստ, եւ Աւստրիոյ Բոթթիի օժանդակութեամբ։ Առաջին երեք կարգերու թիկնաթոռներու իւրաքանչիւրին գինն է հազար րուպլի։

ԹՕՔԻՕ.— Ճափոնի 1905 տարուան ելմտացոյցը Խորհրդարանին ներկայացուեցաւ։ Մուտքերը գրեթէ մէկ միլիար եէնի կը հասնին, որոնց 780 միլիոնը՝ իբրեւ պատերազմի ծախք։ Ելմտական նախարարը յայտարարեց թէ յառաջիկայ տարին միայն 450 միլիոն փր.ի փոխառութիւն պիտի ըլլայ։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

Յաւելուածական երթեւեկութիւն Պայրամի առաջին օրուան

1. Եէնի մահալլէէն ժամ 1 30ին մեկնող շոգենաւը պիտի հանդիպի եւրոպական եզերքի բոլոր նաւահանգիստները մինչեւ Պէշիքթաշ։

2. Պէյքօզէն ժամը 2ին մեկնող շոգենաւը Քուզկունճուքէն յետոյ Պէշիքթաշ պիտի հանդիպի։

3. Հասէմ Քիւկլէէսէն ժամ 12 30ին պիտի մեկնի շոգենաւ մը եւ Պէշիքթաշ ու Սալաճագ պիտի հանդիպի։

Յաւելուածական երթեւեկութիւն Սկիւտարի եւ Պէշիքթաշի միջեւ

Սկիւտարէն Պէշիք. ժամ 2 20ին, առաւ.
» » » 2 45ին, »

Յաւելուածական երթեւեկութիւն Պայրամի երեք օրերուն համար

1. Շոգենաւ մը ժամ 8ին Կամարլըջէն պիտի մեկնի Եէնի գիւղ երթալու համար եւ պիտի հանդիպի Պէշիք. Օրթաք. Պէյլէրպէյի. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպ. Դանա. Ա. Հիս. Եմիրկ. Գանլ. Սէնիք.։

2. Շոգենաւ մը Եէնիգիւղէն ժամ 9 15ին Կամարլըջ պիտի երթայ, հանդիպելով Եմիրկ. Ա. Հիս. Պէպ. Պէյ. Պէշիք.։

3. Կամարլըջէն մեկնող շոգենաւը ժամ 7 30ին (աղեւարութ. թիւ 28) պիտի հանդիպի Պէյքօզ։

4. Եէնիմահալլէէն ժամ 6 30ին մեկնող շոգենաւը (աղեւարութ. թիւ 57) պիտի հանդիպի Պէյքօզ։ 1—3

Կ. Պոլիս, 24 Նոյ. 1904

ԻՒՆԻՕՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ 1828-1929 ԻՆ

1828 L'UNION DE PARIS

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ 1828-1829ԻՆ

Ապահովագրական Ընկերութիւն

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ		
Մինչեւ 1903ի վերջը հատուցեալ վնասներ	284	Միլիոն ֆրանք
1903ին գանձուած ապահովագին	25	» »
Դրամագլուխ և պահեստ	119	» »
Ընթացիկ ապահովագրութիւններ	22	Միլիար »
ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ		
Մինչեւ 1903ի վերջը հատուցեալ վնասներ	130	Միլիոն ֆրանք
Ընթացիկ ապահովագրութիւններ	278	»
Դրամագլուխ և պահեստ	161 1/2	» »
1903ին գանձուած ապահովագին	22	» »

Որ ընթացիկ ապահովագրութեանց գումարին հետ կը համեմատի 100ին 60 —ինչ որ «Իւնիօն»ի ապահովագրեալ կ'ընծայէ հսկայ երաշխաւորութիւն մը ՈՐՈՒՆ ՆՄԱՆԸ ԿԱՐԵԼԻ ՉԷ ԳՏՆԵԼ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ ԳՈՐԾՈՂ ՈՒՐԻՇ Ո ԵՒ Է ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՔՈՎ։

Արեւելքի համար մասնաւոր սակացոյց զեղչեալ գիներով։ Նպաստաւոր պայմաններ անհամեմատ կերպով աւելի գերազանց քան ուրիշ ո՛ և է ընկերութեան պայմանները։ Շահաբաժիններու առատ բաշխում անմիջական վճարումով, որով Իւնիօնի ապահովագրուողք ԶԵՐԾ են այն վնասներէն և յաւակնութիւններէն, որոնց կ'ենթարկուին միշտ այն անձինք, որ Շահաբաժիններու բարդման (accumulation des bénéfices) ՑՌՈՒԻ և ՎՆԱՍԱԿԱՐ դրութեամբ գործող ընկերութեանց կ'ապահովագրուին։

Ընկերութեան դրամատունն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԲԱՆՔԱՆ

27 — Թուրքիոյ և Արեւելքի Տնօրէնութիւն — 23—50
Ընդհ. Տնօրէն — ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԷՐԼԵԱՆ
Պետ կենաց ճիւղին — ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Սուլթան Համամ, Քասած Քաթըրճը Օղլու։ Մասնաճիւղ՝ Ղալաթիա, Ինայէթ խան. Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Ա. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ եւ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

396 ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

ԽԱՆԻ ԳԱՐԵՋՐԱՏԱՆ ՎՐԱՅԻ ՅԱՐԿԸ
([illegible])

Նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմաշարժ արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականին, դիմացկունութիւն, բառ առորիքի, ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։ Ինչպէս նաեւ կատարելագործեալ ագռաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։ 42

Զննութիւնը կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէսօր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդաց կ'ընդունին։

ՊԱՂՏԱՏ ՕԹԷԼԻ

ՀՈՑԱԿԱՊ ՕԹԵՒԱՆ

Եսկի Զապթիէ ճասքսի
Նոր շինուած գեղակերտ շէնքին մէջ

Դէպ ի Պապը Ալիի զառիվերը բարձրացողներ կը տեսնեն հսկայ շէնք մը, ճարտարապետական վերջին օրէնքներով գեղակերտ կառուցուած, որ իր արտակարգ շքեղութեան հետ կը բովանդակէ նաեւ առողջապահիկ պայմաններու ամբողջութիւնը։ Այս է ՊԱՂՏԱՏ ՕԹԷԼԻՆ, զոր այս գործերուն մասնագէտ ՅԱԿՈԲ ԷՖ. ՆՇԱՆԵԱՆ վարձած է ու կահաւորած ճիշդ եւրոպական սիստեմով։ Մաքուր ու հանգստաւէտ անկողիններ, օդաւէտ ու լուսաւոր սենեակներ, եւրոպական ու արեւելեան ... , առատ ջուր ամէն յարկի վրայ, շքեղ սրահներ ընթերցանութեան, հիւր ընդունելու եւ ժամանցի, ձմրան համար եղկ ջերմութիւն մը, պարկեշտ եւ պատուաւոր սպասարկուներ, մաքուր ճերմակեղէն եւ վերջապէս հանգստաւէտութիւն ապահովուած։ Փափաքողներու համար նաեւ ճաշ օթէլին տակի ՄՕՏԷՐՆ ճաշարանէն։

Գին մէկ առանձնակերպ անկողինի 10 ղրշ. Բ. կարգի՝ 5 ղրշ.։

Յակոբ էֆ. Նշանեան պատիւ ունի ծանուցանել իր առեւտրական յաճախորդներուն թէ ըստ առաջնոյն կը շարունակէ իր գոմիսիոնի ու գործողութիւններու վճարումներու ճիւղը, միեւնոյն օթէլին մասնաւոր մէկ բաժանումին մէջ։ Իսկ կոչկավաճառութիւնը կը շարունակէ նոյնպէս Իսկէնտէր Պողոսի իր հին վաճառատան մէջ։ 1—10

ԼԱ ՍԷԶՕՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՄԵՏԱՔՍԵՂԷՆ, ԲՐԴԵՂԷՆ ԵՒ ԲԱՄԲԱԿԵՂԷՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ

Բերա, Մեծ-Փողոց, բասած Բաճաճա թիւ 7, Մեֆիլլի պանճային քով

Այս կարեւոր վաճառատունը կը յանձնարարենք ընթերցողներուն ո՛չթէ րէքլամ ընելու, այլ անոնց օգտակար ըլլալու նպատակաւ, որովհետեւ, ապրանքներու ժամանակակից յառաջ պիտի գտնեն ամէն տեսակ մետաքսեղէն, բրդեղէն եւ բամպակեղէն ապրանքներու մեծ մթերք մը չափաւոր գիներով։ Աժան ծախելուն պատճառները սրանք են. 1. Լա Սէզօն վաճառատունը Բերայի մեծ փողոցին վրայ հաստատուած չըլլալով, 3-400 օսմ. ոսկի վարձք վճարելու պարտաւոր չէ։ 2. Լա Սէզօն վաճառատունը կանխիկ կը գնէ իր բոլոր վաճառքները, հետեւաբար ո՛չ մէկուն պարտական է։ 3. Լա Սէզօնի առաջին պաշտօնեան, որ յանձնառութեամբ եւ գնումներու գործը կը կատարէ, փորձառու անձ մըն է եւ իրազեկ՝ հանրութեան ճաշակին։ 4. Պաշտօնէութիւնը բանիմաց է ու գիտէ յաճախորդին հետ լաւ վարուելու կերպը. 5. Պաշտօնէութիւնը բազմաթիւ չէ, ինչպէս Բերայի մեծ փողոցին վրայ գտնուած հաստատութեանց մէջ. ասկէ առաջ կուգայ ծախքերու մեծ խնայողութիւն մը։

Ահա ինչո՛ւ համար Լա Սէզօն վաճառատունը աժան գիներով ապրանք կը ծախէ, օրինաւոր շահ մը ընելով հանդերձ։ Իր յաջողութեան միակ գաղտնիքներն են ընդհանուր ծախքերուն մէջ խնայողութիւն ընել եւ կանխիկ գնել ապրանքները, նպաստաւորելու համար յաճախորդները։ 15-26

ԱՄԷՐ ԲԻՔՈՆ

Société Producteur de France, Péra

Ֆրանսական արտադրութեանց Ընկերութիւն Բերա

ԱՄԵՆԱԲԱՐՁՐ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄՆԵՐՈՒ ԱՐԺԱՆԱՑԱԾ ԶԱՆԱԶԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ԱՄԷՐ ԲԻՔՈՆԸ, ամէնէն շատ քինքինա պարունակող սա կազդուրիչ ըմպելին, պատրաստուած է ալժերեան կան հողի յատուկ ... Իր կազդուրիչ ... յատկութիւններուն համար է որ կը յանձնարարուի անոր գործածութիւնը։ ... քիչ մը ջուրով առնուած ... ախորժակ մը կ'ունենայ։ Այդ ըմպելիին շնորհիւ մարդուս ... ուժերը կը վերանորոգուին եւ անոնք զերծ կը մնայ։

Ծանօթ. — Անխիղճ մարդիկ մեր վաճառանիշը կեղծած ըլլալնուն, Ամէր Բիքոն սպառող մեր բոլոր յաճախորդներուն խորհուրդ կու տանք առաջնակարգ տուներէ միայն գնել, որպէս զի կեղծիքը չառնեն. պէտք է պահանջեն որ շիշերը Ինէփն ու Ֆալիքէնի դրոշմը կրեն։

Միակ ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ մէջ Պ. Լ. ԲԱՐՄԱ

Պ. Պ.

Բ. Գանաճի	Ղալաթիա	
Ա. Ռէյչէլ	»	
Էքօնոմիք Գօօբէռաթիվ	Ղալ. եւ Բերա	
Ռօզաուիօ Սիւասնէ	»	
Բաբաստրոսլօ եւ Մէլէթիատէս	»	
Ժ. Սթավրօբուլօ	»	
Բօթթաքի եղբարք	»	
Վէնսան Գասապեան (գեղամ.)	Կ. Պոլիս	
Մէհմէտ Բեհգիմ	»	»
Տ. Մէզիքի որդի եւ Ընկ.	»	»
Մ. Մէզիքի	»	»
Թ. Լինօ	»	»
Պ. Սէֆէրեան	»	»
Ժ. Վօնթիզիանօս եւ Ընկ.	»	»
Եմիլ Լաննըսան	Բերա	
Տէմէթրաքօբուլօ եղբ. եւ Ընկ.	»	
Թ. Սաւրեննեան	Բերա, Կ. Պոլիս, Ղալաթիա	
Պօն Մարշէ	Բերա	

հետ. հետ. հետ. 34 15—50

ԻԼԱՆ

Տէրսաատէթ բօսթախանէսի էվրագ վէ աշիրէնին նագլը իչին մէվճուտ պուլունան 7 ատէտ արապանըն իշլէթմէսիլէ մէսի 5 սենէ միւտտէթլէ միւնագասայա վազ օլունմուշտուր ... 100 ատէտ լիրայի Օսմանի ... Տէրսաատէթ ... 100 լիրայը մէսքուրէ ... իհալէ օլունաճաղը իլան օլունուր։

Ֆի 22 Թըշ. սանի, սենէ 320

ՑՍԼԻ ՇՔԱՏՐԱՄ, ՓԱՐԻԶ 1900

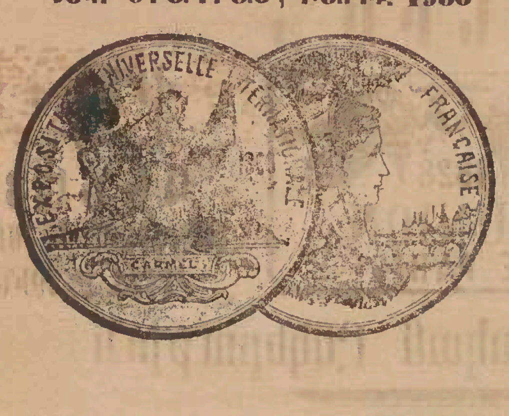

Ընկերութիւն ՔԱՐՄԵԼ Օրիանթալ
ԲՆԱԿԱՆ ԳԻՆԻ ԵՒ ԳՈՆԵԱՔ
ՌԻՇՈՆ ԼԸ ՍԻՈՆԻ (ՊԱՂԵՍՏԻՆ) մեծ մառաններէն
Վարշաւիոյ կայսերական բժշկական ժողովոյ տուրալուծումը

1903 յունուար 2ինար այցելեցինք Քարմել Օրիանթալի մառանները որ կը պարունակէին 600 տակառ եւ 49,000 շիշ: Մեր անձնական ընտրութեամբ, տակառներէն 26 եւ շիշերէն 24 նմոյշ առինք որոնց տարրալուծումը հաստատեց թէ Քարմէլի գինիները քիմիական բաղադրութենէ զուրկ
ԲՆԱԿԱՆ, ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ ԵՒ ԲՈՒԺԻՉ ԵՆ

Բարիզի բժշկական Ֆագիւլթէին բրոֆէսոր Ա. ՐՈՒՇԷԻ, Պերաի գիտութեանց ֆագիւլթէին բրոֆէսոր ԿԱՑՈՆԻ, Համպուրկեան քաղաքապետութեան երդուեալ քիմիագէտ Ս. ԷՆՈՔԻ, Ս. Բեդերսպուրկի կայսերական համալսարանին բրոֆէսոր Ա. ԲԷԼԻ եւ Օտեսայի կայսերական համալսարանին բրոֆէսոր Ա. ՎԷՐԻԿՈՒ կողմէ տարրալուծուած

ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄ: Դրասենեակ եւ մթերանոց. ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՔԱՐԱՔԸՅ, ՍԻԹԷ ՖՐԱՆՍԷԶ թիւ 145—147

9 Երիքերին եւ խցանի թաքսիլներուն վրայ պահանջել գործարանին վաճառանիշը որ կը կրէ Քարմէլ Օրիանթալ Ընկ. բառերը 11—50

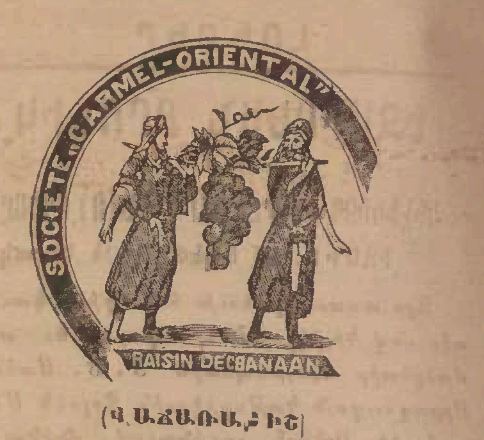

(ՎԱՃԱՌԱՆԻՇ)

LA CONFIANCE

ԼԱ ՔՈՆՖԻԱՆՍ
Ապահովագրական Ընկերութիւն
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
ՀԻՄՆԵԱԼ 1844ԻՆ

Ֆրանսական կառավարութեան գանձոյլին առկ գործող այս Ընկերութեան երաշխաւորեալ դրամագլուխն է 56,000,000:

Իր անխախտ սկզբունքն է ուղղամտութիւն եւ կանոնաւորութիւն իր բոլոր գործառնութեանց մէջ:

Ամէն ուրեք մեծ համարման եւ վստահութեան արժանացած այս Ընկերութիւնը՝ միշտ գոհ ձգած է իր յաճախորդները նոյն իսկ ամէնէն հեռաւոր մասնաճիւղերուն դիմաց:

Ընկերութեան դրամատունն է Գրէտի Լիոնէն:

Այս Ընկերութեան Պոլսոյ գործակալութիւնն առանձնած է հրապարակին ծանօթ
ԳԱՌՆԻԿ ԱՃԱՌԵԱՆ
որուն պէտք է դիմել հրդեհի վերաբերեալ ապահովագրութեանց կամ տեղեկութեանց համար:

Գ. Աճառեան կը վարէ նաեւ ծովային եւ կեանքի ապահովագրական գործակալութիւն:

Հասցէ—Պոլիս, Մահմուտ Փաշա, Պէօյիւք Եըլտըզ խան, թիւ 14: 6 21—49

ՊԱԼՔԱՆ

ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ՍՈՖԻԱ

Դրամագլուխ, պահեստ եւ երաշխաւորութեան գումար Ֆր. 7,500,000

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

1899ի ապահովագրութեանց գումարն է 19,534,276 Ֆր.: Ամբողջ կեանքի վրայ եւ խառն ապահովագրութիւն, կրկին դրամագլխով, ողջ օժտի դրամագլուխ այլեւայլ կարգագրութիւններով, չափաւոր սակերով ու նպաստաւոր պայմաններով: Ինչպէս մէկ տարուան ապահովագրութենէ յետոյ ապահովադիրը անվճեցիր կը դառնայ, այսինքն Ընկերութիւնը ո՛ և է առարկութիւն չընէր ապահովագրեալին անձնասպանութեան, մենամարտի, ամէն կողմ ճամբորդելու պարագային, եթէ ատենը ծմեր ապուկելու ալ կատարուի. Նմանապէս ո՛ և է սակի յաւելում չի պահանջեր: Ապահովագիրները վեց ամիս յետոյ բէին կը նորոգուին:

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Ներկայ ապահովագրութեանց գումարն է 460,267,203 Ֆր.:

Պահեստ Ապահովագին 1,433,965 Ֆրանք:

Ապահովագրութիւն փայտաշէն ու քարուկիր շէնքերու, կարասիներու եւ ապրանքներու՝ նպաստաւոր պայմաններով:

ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ՃԻՒՂ

Ապահովագրութիւն վաճառքներու, ոգեհնաւերու մարմին աշխարհիս ո՛ր կողմն ալ ուղեւորին:

1896ի չահաբաժինն է հարիւրին 18 ուկէս. 1897ինը՝ հարիւրին 18. 1898ինը՝ հարիւրին 18 և 1899ինը՝ հարիւրին 16:

Ընկերութեան դրամատուններն են ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ Կ. Պոլիս, ԱՆԿԼՕ-ԱՒՍՏՐԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, Լոնտոն, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ, Սոֆիա:

Գործակալ ընդհանուր Թուրքիոյ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ:

Կ. Պոլիս Ղալաթիա, Թահթալբուրի խան, Օսմ. Պանքային դիմացը: 31 21—50

Գաւառաց համար պատուաւոր երաշխաւորութեամբ գործակալներ պէտք են:

ԹԻ ԿՐԷՇԱՄ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԴՐՈՒԹԻՒՆ, ԼՈՆՏՈՆ

Ընկերութեան գոյքը 1900 դեկտեմբերին	Ֆր.	217,206,050
Տարեկան հասոյթ ապահովագիններէ եւ տոկոսներէ, 1900 դեկտ. 31ին	»	33,303,250
Վճարումներ՝ բանթ վիժէրներու, ապահովագրութեան պայմանագիրներու, վերադնումներու, եւլն. Ընկերութեան հիմնարկութենէն՝ 1848էն ի վեր	»	488,726,400
1900ի տարեշրջանին մէջ Ընկերութիւնը 5556 ապահովագիր յանձնած է, որ կը ներկայացնեն	»	44,751,575

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն՝
ԷՏՈՒԱՐՏՍ ԷՆՏ ՍԸՆ

Մէյտանճըգ փողոց, Ալալէմճի խան, Պոլիս, իսկ Ղալաթիոյ մէջ՝ Ալեքսիաթի խան եւ Մէյմէնէթլի խան, թիւ 8:

ԲԱԹՐՈՒՈԹԻՔ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
1824ԻՆ ՀԻՄՆՈՒԱԾ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 1,500,000 անգլիական ոսկի

ԿԱՐՏԻԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
1821ԻՆ ՀԻՄՆՈՒԱԾ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,000,000 անգլիական ոսկի

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ
5 Ընդհանուր գործակալ ԷՏՈՒԱՐՏՍ ԷՆՏ ՍԸՆ, Ալալէմճի խան, Պոլիս 20—48

COMP RUSS

Navigation a Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ

Նոյեմբեր

Գշ. 23/6 Սեվաստաբոլ ժամը 10ին առտուն
Տարտանել, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Թարապլուս-Շամ, Պէյրութ, Եաֆա, Բոր-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին իրիկուն:
Եշ. 25/8 Օտեսա ժամը 10ին առտուն
Շբ. 27/10 Մէթէլին, Իզմիր, Փիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին առտուն:
13 Օտեսա ժամը 2ին իրիկուն: 16—50

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻՆ

Ժամանակացոյց կառախմբ երթեւեկ.
1904 Նոյեմ 25 (Ն. Տ) չորեքշ. օրէն սկսեալ
ԳՕՆԻԱ - ԷՐԷՑԼԻ—ՊՈՒԼԿՈՒՐԼՈՒՒ ԳԻԾ

ԵՐԹ 662

Կայարան		Ապր. և Ճմբ. Առաւ.
Գօնիա	մեկ.	12 30
Գօչլին խան		1 1
Ջաւմրա		1 45
Արըգ Էօրէն		2 13
Մանտասուն		2 42
Գարաման	ժմն.	3 13
	մկն.	3 28
Սիտըօվա		3 54
Այրանճը-Տէրպէնտ		4 44
Ուլաշ		5 20
Էրէյլի	ժմն.	5 45
	մկն.	6 5
Պուլկուրլու ժմն.	իրիկ.	6 20

ԴԱՐՁ 621

Կայարան		Ապր. և Ճմբ. Իրիկ.
Պուլկուրլու	մկն.	6 35
Էրէյլի	ժմն.	6 50
	մկն.	8 50
Ուլաշ		9 17
Այրանճը-Տէրպէնտ		10 1
Սիտըօվա		10 43
Գարաման	ժմն.	11 7
	մկն.	11 22
Մանտասուն		11 55
Արըգ Էօրէն		12 24
Ջաւմրա		1 —
Գօչլին խան		1 36
Գօնիա ժմն.	իրիկ.	2 5

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
10,000,000 ՕՍՄ. ՈՍԿԻ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՎ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ Ղալաթիա
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ՝ Պոլիս, Եէնի ճամի
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ՝ Բերա, Շիտակ ճամբան Թ. 347

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Ատալիա, Ատանա, Այտըն, Աֆիօն-Գարահիսար, Հալէպ, Աղեքսանդրիա, Էտիրնէ, Էնկիւրի, Պաղտատ, Պէյրութ, Պրուսա, Դասթէմունի, Դամասկոս, Գօնիա, Լառնագա, Գահիրէ, Մէրսին, Միտիլլի, Ուշագ, Բորդ-Սայիտ, Սելանիկ, Սամսոն, Սըվազ, Իզմիր, Տրապիզոն:

Որոշուած պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուի (գոնթ-գուրան) փոխատուութիւն կ'ընէ, արժեթուղթեր կամ փոխանակագիրներ (բոլիցա) պահեստ առնելով:

Փոխանակագիրներ կը զեղչէ, Թուրքիոյ եւ օտար երկիրներու գլխաւոր քաղաքներուն վրայ փոխանակագիրներ, չեքեր, վարկագիրներ ու հեռագրական օրաիններ կու տայ:

Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ, արժեթուղթեր եւ արժեքաւոր առարկաներ կ'ընդունի ու կը պահէ:

Թուրքիոյ եւ արտասահմանի մէջ կտրօններ եւ փոխանակագիրներ կը գանձէ, սակարանական հրամաններ կը գործադրէ, զանազան տեսակ դրամներ կը փոխէ, կ'առնէ ու կը ծախէ:

Օսմ. Պանքան հետեւեալ պայմաններով եւ տոկոսներով դրամ պահեստի կ'ընդունի.—

2 տարի պայմանաժամով պահեստ անմար տարեկան 100ին 3 ու կէս տոկոս կու տայ. մէկ տարի պայմանաժամով պահեստի համար՝ տարեկան 100ին երեք: 6 ամիս պայմանաժամով պահեստի համար տարեկան 2 ու հարիւր, 3 ամիս պայմանաժամով պահեստի համար տարեկան $1^1/_2$ առ հարիւր:

Այսոյ գործակալութիւնը վերոյիշեալ բոլոր գործառնութիւնները կը ստանձնէ, եւ ասկէ զատ ապրանքներու վրայ փոխատուութիւններ կ'ընէ եւ գոնսինեասիոն եւ ազատ անբրոզիթով ապրանքներ կ'ընդունի:

Բերայի մասնաճիւղը նմանապէս կը կատարէ Պանքային վերոյիշեալ բոլոր գործառնութիւնները (բացի ապրանքներու վրայ կատարուածներէն), եւ անմիջապէս յանձնելու պայմանաւ կը գնէ եւ կը ծախէ զանազան վիճակահանութեանց արժեթուղթեր, ինչպէս Վիլ տը Բարիի, Բումէլիի երկաթուղեաց, Հելլենական կամ Բանամայի վիճակահանութեան արժեթուղթեր եւլն. եւլն.: Պոլսոյ գործակալութիւնը եւ Բերայի մասնաճիւղը կը ծախեն նաեւ Բումէլիի Երկաթուղեաց արժեթուղթերու բոնձերն եւ Օսմ. Պանքային Թուրքիոյ մէջ հաստատուած միւս բոլոր գործակալութիւններուն նման կ'ընդունին տարեկան 2% տոկոսով մինչեւ 10ը օսմ. ոսկի, ընթացիկ հաշիւ բանալով:

Օսմ. Պանքան $3^1/_2$ % ֆրանսական եւ 3% գերմանական Բանքերու փոխարէն գումարներ փոխ կու տայ, պզտիկ ընթացիկ հաշուի դրութեամբ. յիշեալ Բանքերը՝ պահեստի դրուած արժեթուղթերու լաստուկ տուփէին մէջ կը պահուին: Պահեստի դրուածները քանակին աւելնալուն համեմատութեամբ, եղած փոխատուութիւնն ալ հետզհետէ կ'աւելնայ:

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԵԿԱԿԱՆ

Ն ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Ա կարգ Բարիզի համար 200 Ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ. » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թոփհանէ քարափին վրայ:
15 47—50 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Բեդերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու նաւերու սասոյթէ խորտակուելու դէմ, ինչպէս նաեւ կեանքի վրայ, ամէն կարգի պայմաններով:

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	10,66?,?07	Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	14 58?,000	»
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	314,768,000	»
1901 տարուան մէջ գանձուած ապահովագին ու տոկոս	?6,585,800	»

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել
Կ. Պոլսոյ ճանանճիւղին, Աչարեան խան, Վալիտէ, Ղալաթիա:
Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ ճանանճիւղին՝ Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ 11 30—50

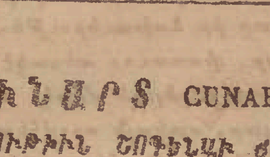

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԷՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբուլի եւ Արեւելից միջեւ բանեցնէ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիքթորիան	10500	Ֆլորիտա	3500
Ամէրիկան	10500	Էսթրէէրիան	3500
Քէլթիքան	10500	Ճորժիան	3000
Լանգաշըրեան	9000	Ալճէրեան	3500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Դրապիան	3500
Նոյօմաքեան	8000	Աթէնեան	2500
Եօրքեան	8000	Անթալեաքեան	2500
Գալտոնեան	8000	Պուլկարեան	350
Միրգինեան	8000	Լէպանեան	1000
Մալթենեան	3700	Մինէօ	900
Վալօնեան	3700	Օրոբա	800
Ֆլամինեան	3700	Լէօպօն	8
Նաթալեան	3500		

Ապրանքի աքսորքին կը խնդրուի իրեն, ապրանքը այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունը հանելու համար իրենց հրահանգը դրկել շոգենաւուն ժամանումէն 24 ժամ առաջ:

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել
ԷՏՎԱՐ ԼԱՑՈՆՏԷՆ
Ղալաթիա, քարափին վրայ
12 27—50 Մաքսատան դէմ առջեւ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Գոմօ	1497	Կոզ[illegible]	[illegible]11	Մալթօ	724	Բոգարիօ	136
Ալէբօ	3607	Գօնկօ	1936	Կրոտոնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գորսօ	893	Հիրօ	775	Մարդէլօ	3709	Տէֆոն	1735
Արիոսթօ	2277	Ֆիւմօ	4311	Հիտալկօ	1581	Մ[illegible]	3517	Սիլվիօ	1193
Գասանօ	1822	Տոնիկօ	987	Հիլտառ	872	Միլօ	1057	Սորրենթօ	1203
Գորոտինօ	1264	Տուրօ	5383	Հորաթիօ	3610	Մոտէսթօ	1735	Թասսօ	1323
Գրավօ	1076	Տէլպօ	1713	Հոմէր	595	Մուրիլլօ	1449	Թ. Ուիլսոն	1546
Գրիւնօ	841	Տիշամօ	5 4	Իակօ	2354	Նէրօ	1033	Թորօ	3327
Էրֆֆուրտօ	1481	Էկօ	2464	Իտահօ	5 40	Օհիօ	41.0	Թոլէտօ	1470
Ֆէյրօ	1371	Էլտորատօ	1510	Ճ. Լինօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թոբինօ	481
Գալիբսօ	1337	Էմպօ	184	Քէսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	924	Քալրինօ	5807	Բոլէրօն	631	Վասբօ	1914
Դագօ	1694	Ֆինլանտ	1828	Քովնօ	1700	Բոլօ	510	Վոլօ	1289
Զիգալ	2719	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Բալտօն	.229	Վ. Լթուրն.	2396
Ըսսէքս	831	Ֆրանչիսգօ	4582	Լոմբանտօ	2272	Բըգօլօ	1663	Եէտոն	1350
Քլիօ	1697	Կաւիլէօ	3061	Լիվոնօ	1643	Բոլլօ	1613	Զէնօ	120
Գոլորատօ	4255	Կիկանօ	1143	Լոնտօ	819	Բոնտօ	1789		

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է:
Քլառօ շոգենաւը, նաւապետ Պէլթինկ:
Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուի:
Դալչօ շոգենաւը, նաւապետ Թարն, ամսոյս 20ին:
Դիմել առ Գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՍ
Թիւ 22—24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 26—50

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՔ ԾՈՎ
Որք ամիսը երկու անգամ կը բանին
Լիվրբուլի եւ Արեւելից միջեւ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Իվէրնիա	18900	Սիլվանիա	559
Սաքսոնիա	18900	Քարփաթիա	4841
Լուքանիա	12950	Վէրիա	3229
Կամբանիա	12950	Ֆավիա	2945
Ուլթոնիա	8845	Թիրիա	2936
Ումպրիա	8128	Սիպերիա	1955
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2552
Սէրվիա	7392	Ալճերօ	2181
Պոլոնիա	7269	Շէֆոուլտ	16 1

Դիմել առ
17—50
ՃՈԼԻ և ՍԻԿԸՐ
Joly et Seagor
Մէյմէնէթլի խան, թիւ 6, 7, 8, Ղալաթի, Քարա Մուսթաֆա փողոց: 14

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԵՐԻՍՈՒՖԵԱՆ

ԲԻԷՐ ՏԸ ՔՈՒՐՍԷԼ

ՓԱՐԻԶԻ ԳՈՐԾԱՒՈՐՈՒՀԻՆԵՐԸ

ՄԵԾ ՈՒ ԱՆՏԻՊ ՎԷՊ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

Զ.

ՍՊԱՆՆՈՂ ԱՐՀԵՍՏՆԵՐԸ

Անհամբեր ձայն մը հասաւ աղջկան.

—Պէտք չէ տղուն յուսահատիք... չուտով պիտի աղէկնաք... Մնաք որ, բարեկամներ ալ ունիք:

Մանկամարդ աղջիկը ետին դարձուց գլուխը, եւ իր անոր վերեւ տեսաւ Ժիւլի խորամանկ դէմքը:

Սիւզան սարսափ չարժուց մը ըրաւ: Դէմքը կարմրեց եղաւ: Թշուառականին նայուածքին առկ՝ իր բովանդակ ամօթխածութիւնը կ'ընդվզէր. տղուպէս անկողնի մը մէջ պառկած ըլլալուն համար:

Առէլ Լուչօնի գլխուն եկած ձախողութիւնքէն յետոյ, գեղադէմ Ժիւլի ուրուականի չէր կրնար ալ եւս դիւրաւ լռեցնել Սիւզանը:

Ուստի հարկ եղած էր նորէն հակառակութիւն կատարել մանկամարդ աղջկան շուրջը:

Ժիւլս այդ պաշտօնը վստահած էր իր արբանեակներուն որոնք դժուարութիւն չէին քաշած Սիւզանի հետքը գտնելու:

Ժիւլս տեղեկութիւն առածին պէս, ժօղէֆին դուրս ելլելուն սպասած էր, որպէս զի ինք ալ այցելութիւն տայ Սիւզանի:

—Զեմ ուզեր ձեզ տեսնել, մինչեւ Սիւզան, սարսուռով այդ երիտասարդին աչքեր՝ որմէ աղուած կը կարծէր ինքզինքը:

—Ո՛, այդքան մի բարկանաք, գոչեց Ժիւլ, իր կեղծաւոր ձայնով: Ձեր վրայ հսկելու եկեր մի՛ նկատէք:

Հիւանդը փակեց աչքերը, իբր թէ քնանար:

Ժիւլ շարունակեց.

—Ըրած չարութիւններդ չյաջողեցաւ... Տեսէք ի՛նչ վիճակի մատնուած էք... Եթէ երբեք ականջ կախէիք այդ հէգ Ժիւլօյին, հիմա այս տխուր կացութեան մէջ չպիտի գտնուէիք: Ձեր գլխուն եկածը իմացայ... բանտ ալ գացեր էք:

Սիւզան չհիրնալով ինքզինքը զսպել, աչքերը բացաւ եւ իր դահիճին վրայ սեւեռեց նայուածքը:

—Դարձեա՛լ դուք էք որ այդ մեքենայութիւնը լարեցիք:

—Բայց բնաւ երբեք, նանչիկ Սիւզանս... Այդ պարագային՝ հիւանդանոցի զանձ... Այդ պարագային՝ հիւանդանոցի պիտի գայի ձեզի... Զարմանալի՛ բան մը երբեք չպիտի կրնա՛ք իրար հասկնալ:

—Ինչպէս իմացաք ո՛ւր գտնուիլս:

—Որովհետեւ միշտ կը հետեւիմ ձեզ:

—Ահ, հիմա տառաձին չեմ, ինչպէս Պ. Շօթանսյի մօտ աշխատած ատեն, յօժարեցաք Սիւզան: Մէկը կայ որ զիս կը պաշտպանէ:

—Հակառակը չեմ պնդեր, ըրաւ Ժիւլ, գլուխը քերելով... Միայն թէ ձեր թշնամիները աւելի զօրաւոր են:

—Զեմ վախնար անոնցմէ:

—Կը սխալիք.. Գիտեմ թէ անոնք ուրիշ բաներ ալ կը պատրաստեն... Հասատացէք խօսքիս որ ատենն է անոնց ձեռքէն խուսափելու. ատոր համար ալ մէկ միջոց կայ, այն է իմ պաշտպանութեանս դիմել... Խոստացիր բան մը ըսէք ինծի, եւ ընդհակառակ պիտի տեսնէք թէ ինչպէս պիտի պաշտպանեմ ձեզ:

—Որո՞նք են ինծի դէմ անհայտ կատարութիւն ունեցողները... Ըսէք անոնց անունները:

—Զեմ մերժեր... բայց այդ անուններ ը յայտնելէ առաջ պէտք է հաւատարիմ ընէք ինծի, եւ հասնիք բարեկամ մը տեսնելու իմ մէջս.. Ի՛նչ ըրած եմ ձեզի որ միշտ կը մերժէք զիս: Առիկա արգելք մը չէ որ ձեր դժբախտութեանց մէջ տեղամ հաւատարիմ մնամ ձեզի... Ահ, այդ ամէնը պիտի հասկնաք օրին մէկը... դժբախտաբար չատ ուշ պիտի ըլլայ թերեւս...

Սիւզան պատասխանեց.

—Լսեցէք.. ձեր կեղծաւորութիւնը գարշելի բան է... Եթէ ճշմարիտ խօսէիք, մէկ բառով պիտի պարզէիք ինծի դէմ լարուած մեքենայութեան նպատակը:

—Շա՛տ լաւ, փոքրիկ Սիւզանս, կը հասկնամ, քանի որ այդ բանը հաճոյք կը պատճառէ ձեզի... Գիտցէք որ ձեր հակառակորդուհին նորէն պիտի սկսի հալածել ձեզ...

—Իմ հակառակորդուհի՞ս:

—Ա՛յո, Ինչ, չէ՞ք գիտեր թէ ձեր խանդէն ինկող հակառակորդուհին կին մըն է, եւ վրէժխնդիր կին...

—Ո՞վ է, համա՛ր կ'ըսէք:

—Վայելուչ ու բարձր դասակարգին վերաբերող պարոնի մը հետ չպիտի՛ ամուսնանայիք սիրէ:

—Լսեցէ՛ք:

—Բաւ է տեղեկանալ չէ՞ք ուզեր... Բոյն մը առաջ կ'ուզէիք հասկնալ անցած դործեր, եւ ահա կարճ կապել կուտաք հիմա... Ես ալ չեմ գիտեր թէ ինչպէս չարժիմ:

Թշուառականը անգամ մըն ալ յոյզեած էր վրդովել Սիւզանը եւ սիրել ճամբու մէջ տառաձնելու ցաւէն:

Ուստի շարունակեց Ժիւլ.

—Խորհելու էիք թէ անտարբերութիւն նամակները կնոջ մը կողմէ կը գրուէին... Երիկ մարդիկ ուրիշ զէնք կը գործածեն... Պ. Կաստօն Թըրասիի սիրուհին է ձեզ հալածողը... Կը ճանչնամ զայն. Էմմա կը կոչուի... Այլասիտ ու կրակոտ աղջիկ մըն է... Երբ իմացաւ որ իր սիրահարը ձեզի հետ ամուսնանալ կ'ուզէր, կատղելով երդում ըրաւ որ այդ ամուսնութիւնը չպիտի կատարուէր... հիմա ինծի չափ դո՛ւք ալ գիտէք ամէն բան:

—Ինչպէ՞ս իմացաք այդ ամէնը:

—Ահ, իմ արհեստիս մէջ ամենուն հետ յարաբերութիւն կրնայ ունենալ մարդ... Ասոր են անդրէն իմացայ այդ ամէնը... Աղջիկը ձեր վրայ դառնալուն, ա՛լ աւելին գիտնալ ուզեցի...

Էմմայի հարցաքննեցի, առանց յայտնելու իմ հետաքրքրութեանս պատճառը... Ամէն ինչ պատմեց ինծի:

Սիւզան պատասխանեց.

—Եթէ սաստ է ձեր ըսածը, այդ կինը գիտնալու է թէ ամէն յարաբերութիւն խզուած է Պ. Թըրասիի ու իմ միջեւ:

—Կ'երեւայ թէ չի գիտեր... ըսե՞մ իրեն:

—Կը սատէ՛ք, յարեց նորաբ աղջիկը... Պ. Կաստօն Թըրասի այդ տեսակ սիրուհին յարաբերութիւն չունէր մէկուն հետ:

—Կ'երեւայ թէ այրերը չէք ճանչնար... Կ'երեւակայէ՛ք թէ այդ երիտասարդը իր նմաններէն տարբեր կեանք մը վարէ:

—Այդ պարագային ինծի չպիտի ըսէր թէ կը սիրէր զիս եւ թէ հետս պիտի ամուսնանար:

—Թերեւս անկեղծ էր նոր յայտարարութիւնը... Թերեւս ձանձրացած էր իր սիրուհիէն... միայն թէ վերջին վայրկեանին արիութիւն չէ ունեցած խզելու...

—Գարշելի՛ բան է ձեր ըսածը:

—Ի՛ր կողմէ... իմ կարծիքս ալ առ է:

—Պ. Թըրասի պարկեշտ մարդ մըն է:

—Այո՛, բայց մարդ է վերջապէս... Սա սաստ է թէ ձեզի ըրած խոստումները չէ յարգած... Ձեզի ըսած է որ հայրիկն ու մայրիկը չեն ուզեր իրենց հաւանութիւնը տալ, եւ դուք խոյսն կամաւորէն վար գտային մէջ նետեցիք ինքզինքնիդ... բայց Իրմա բանտարկեալ զայն՝ որպէս զի լքէ ձեզ:

(Շարունակելի)